

στήμη. Ἡ ἐπιστήμη ποτὲ δὲ γυρεύει νὰ μπεῖ στοὺς βάθος (νόημα) τῶν φαινομένων—γυρεύει μόνο νὰ ξετάσει τὴ σκέψη τῶν φαινομένων, νὰν τὰ συγκρίνει καὶ νὰν τὰ παραβάλλει. Καὶ παίρνοντας τὰ ἔργα τῆς Τέχνης ἢ Ἐπιστήμης ἀρνῆθηκε νὰν τὰ ξετάσει μόνονα τους, ἀνεξάρτητα. Ἡ ἐπιστήμη μᾶς λέει πὼς ἔργο Τέχνης παρμένο δίχως καμιὰ σκέψη μὲ κείνονε ποὺ τόπλασε, μὲ τὸν καλλιτέχνη, ἢ μὲ κείνονε ποὺ τὸ δέχεται, μὲ τὸ θεατὴ, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἓνα πανὶ μουντζουρωμένο μὲ μπόγια, ἢ μιὰ σειρά ἀπὸ λέξεις κ' ἤχους. Καὶ στὴν ἐπιστήμη ἀνοιχτήκαν δύο δρόμοι γιὰ νὰ ξετάσει τὴν Τέχνη. Ἐἴτε νὰ ξετάσει τὴν ψυχολογικὴ συγκίνηση, ποὺ αἰσθάνεται ὁ θεατὴς, ὁ ἀναγνώστης, ὁ ἀκουστὴς ὅταν δέχεται καλλιτεχνικὴς ἐντύπωση, εἴτε νὰ ξετάσει τὴν ψυχολογικὴ συγκίνηση ποὺ αἰσθάνεται ὁ καλλιτέχνης ὅταν πλάθει τὸ ἔργο του. Κ' ἡ ἐπιστήμη δὲ μᾶς ξήγησε τί εἶναι ἡ Τέχνη, γιὰτί ποτὲς δὲν ἔφτασε στὰ βάθη της.

Ἀλήθεια, κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τίς θεωρίες ἔχει καὶ τὰ συμπεράσματά της. Ἡ τέχνη μᾶς δίνει ἀπόλαυση—ποιὸς τὸ ἀρνιέται; Ἡ Τέχνη ἐξευγενίζει τοὺς ἀθρώπους—κι αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Καὶ πάλι, πὼς πολλὲς φορὲς ἡ Τέχνη φαίνεται νὰ μὴν ἔχει κανέναν ἄμεσο σκοπὸ, νὰ μὴν ἔχει φανερὴ χρησιμότητα—ἔχουμε χίλια παραδείγματα. Τί εἶναι ἡ Τέχνη; Πὼς μπορεῖ ν' ἔχει σκοπὸ, καὶ νάναί κι' ἄσκοπη; Πὼς μπορεῖ νὰ ἐνώνει τοὺς ἀθρώπους καὶ μαζὶ τὸν ἴδιο καιρὸ νὰν τοὺς ξεχωρίζει; Νὰ ὑποχρεώνει δηλαδὴ τὸν καλλιτέχνη γιὰ νὰ μακραίνει ἀπ' τοὺς ἀθρώπους;

Σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα ἡ ἀθρώπινη λογικὴ, ὅπως εἶναι σήμερα, δὲν μπορεῖ ν' ἀπαντήσει. Μᾶς μένουν ἄλλα μέσα. Τὸ ψυχόρμητο, μιὰ μέθοδος ποὺ τὴν ἔχουν μεταχειριστῆ σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες φιλόσοφοι, σκεπτικιστὲς, ὅλοι ποὺ γυρεύουνε νὰ λύσουν τὰ προβλήματα τῆς ὑπαρξῆς. Καὶ παραφράζοντας μιὰ σκέψη τοῦ Σοπενάουερ μποροῦμε νὰ ποῦμε: ἡ Τέχνη εἶναι ἡ γνώση τοῦ κόσμου, μὲ τὰ μέσα ποὺ βρίσκει ἡ κρίση μας. Ἡ Τέχνη εἶναι ὅ,τι λέμε σ' ἄλλους κλάδους τῆς σκέψης, ἀποκάλυψη. Τὰ ἔργα τῆς Τέχνης εἶναι ἀνοιχτὲς πόρτες τῆς Αἰωνιότητος.

Αὐτὲς εἶναι πάνου κατου σὲ λίγα λόγια οἱ ἰδέες ποὺ ἔχω ἐγὼ γιὰ τὴν Τέχνη, καίγι' αὐτὸ ἔργο ποὺ εἶναι μόνο «ὠραῖον» γραμμμένο ἀπὸ καλλιτέχνη ἀμὲ μόνον τὸ σκοπὸ γιὰ νὰ εἶναι ὠραῖον, γιὰ μὲνα δὲν

εἶναι ἔργο τέχνης, μὰ κατ' ἄλλο, ψόφιο. Τέτοιο ἔργο μέσα του ποτὲς δὲν κρύβει οὔτε μυστήρια, οὔτε πρόβλημα ἀπὸ κείνα ποὺ βρῆσαν τὴν ἐκθροσύνη, καὶ ποτὲς δὲ φανερώνει τίποσα παρὰ μόνον ποὺ εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἄχρηστο. Σὲ τέτοια ἔργα φιλοσοφία οὔτε μπαίνει, οὔτε βγαίνει. Εἶναι ἀψύχα, ψόφια. Οἱ ἀπλοὶ «ζωγράφοι τῆς ζωῆς» σὲ λίγα χρόνια, ὅταν τελειοποιηθῶνε φωνόγραφοι, κινηματογράφοι, φωτογραφία κ.τ.λ. θὰ γίνουν κι' αὐτοὶ πέρα γιὰ πέρα ἄχρηστοι, γιὰτί τότες θὰ μπορεῖ καμιὰ κανούρια μηχανὴ (ένωση φωνόγραφου καὶ κινηματογράφου) νὰ μᾶς παρουσιάσει πῶς πιστὰ εἶναι τὸν κόσμο μὲ τὰ σχήματα καὶ τὰ χρώματα ὅσων ποὺ τὰ βλέπουμε. Ἐνῶ κείνο ποὺ περνᾷ μέσα ἀπ' τ' ἀπόμακρα βάθη τῆς ἀθρώπινης ψυχῆς, κείνο ποὺ πλέκει σ' ἓνα ἄλυτο κόμπο τίς ἀθρώπινες καρδιές, κείνο ποὺ κομματιάζει μοῖρες καὶ κουρελιάζει ζωὲς, κείνα τὰ μυστήρια ποὺ ὀνομάζονται Ἀγάπη, Θάνατος, Μίσος—καμιὰ μηχανὴ, καμιὰ ζουγραφία δὲ θὰ μπορέσει νὰ μᾶς τὰ παραστήσει. Γιὰτί εἶναι πράματα ποὺ δὲν τὰ βλέπουμε, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰν τὰ περιγράψουμε, μὰ μόνον νὰν τὰ προαιστανόμαστε. Καὶ μόνον σὲ κείνη τὴ στιγμὴ, ποὺ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα μυστήρια, σ' ἐκείνη τὴ στιγμὴ ποὺ ὀνομάζεται Δημιουργία, κάπου κάπου ἀνοίγουνται μπροστὰ μας ἔθυσσοι, καὶ μέσα σὲ χάος, σὰ φλόγα ἀστραπῆς—προαιστανόμαστε καὶ προβλέπουμε πράματα καὶ μυστήρια, καὶ ἔπειτα μποροῦμε νὰν τὰ μεταδώσουμε στὸν κόσμο ὅχι μὲ τὰ καθημερινὰ μας λόγια, μὲ τὴν καθημερινὴ μας γλώσσα, μὲ τὴν καθημερινὴ μας λογικὴ, μὰ μὲ κείνη τὴ γλώσσα, μὲ κείνο τὸ μεταδοτικὸ μέσο ποὺ σήμερα ὀνομάζεται «σύμβολο».

Μόνα 25. X. 06.

ΜΙΧ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟ ΚΛΑΙΡΧΕΝ ΜΟΥ

I

Ἔγυρε ὁ ἥλιος μέσ' σὴν δύση,
Ἐκέπασαν ἦσκι οἱ τὰ βοννά,
Τὰ πουλλιά πᾶσαν τὸ σκοπὸ τους,
Μόνον ἡ ψυχὴ μου ἀγρυπνᾷ
καὶ πνίγεται μέσ' σὴν λαχτάρα.
Κι' ἐνῶ τ' ἀστέρια τρεμουλιάζουν
καὶ φιλιὰ στέρνουν στὰ λουλούδια!
Ἄχ! καὶ ἡ ψυχὴ μου λαχταρᾷ
καὶ πλέκει γιὰ τὰ σὲ τραγούδια.

μαρα, καὶ οἱ κοπελοῦδες τὴν ἀκολουθήσανε τρέχοντας.

— Πρέπει, εἶπε ὁ γέρος, νὰ κάμουμε λίγη τουαλέτα, σὰ στὸ σπίτι μας...

Ὁ Ἀστακόφφ ἐχαμογέλασε. Τὸν ξάφνιασε ἡ ὄψη τῆς Μαρίας. Ποτὲ δὲν εἶχε ἰδωμένα ὁμορφιά περσσότερο ρούσικη καὶ τόσο παρξένη. Ἐανᾶρθε σὲ λίγο κ' ἔκατσε στὸ σοφὰ ἀκίνητη. Σήκωσε μόνονα λίγο τὰ μαλλιά της, μὰ δὲν ἄλλαξε φῶρεμα. Ἡ ὄψη της εἶτανε περσσότερο ἄγρια παρὰ περξφανε: τὸ κούτελό της πλατὺ καὶ χαμηλό· ἡ μύτη της ἴσια καὶ κοντὴ· ἓνα χαμογέλιο πλανιότανε μόλις στὰ ὄμορφα της χεῖλια. Στὸ ἀλαφρὸ σούφρωμα τῶν ἰσιωνε φρυδιῶνε της μαντευότανε κάπια καταρρόνια, καὶ τὰ μαῦρα της μεγάλα μάτια τὰ κράταε πάντα χαμηλωμένα. «Τὸ ξέρω, φαινότανε πὼς ελεγε, ὅτι μὲ κοιτάτε ὅλοι σας: μὲ στενοχωρᾷ, μὰ λεύτερα, κοιτάτε με».

Ὅταν σήκωσε τὰ μάτια της εἶχε στὸ βλέμα της κάτι ἄγριο, μεγαλόπρεπο καὶ ξαφνιασμένο, ποὺ ἐμοιαζε μὲ τὸ βλέμα τῆς ἀλαρίνας. Τὸ ἀνάστημά της ψηλὸ καὶ λιγερὸ, μὲ μέση ἀψευγάδιαστη.

— Τί κάνετε στὸν κῆπο; τὴ ρώτησε ὁ Ἰπατόφφ, ποὺ ζήτησε νὰ τὴν κάνει γιὰ νὰ μιλήσει.

II

Ξέρεις τί λένε τὰ τραγούδια
ποὺ ψὲς λάλησαν τὰ πουλλιά
πρὶν νὰ κουρνιάσουν στὲς φωνιές των;
Ξέρεις τί μελετᾷ ἡ χλῖα
βουβὴ στοῦ ὕπνου τὴν ἀγκάλη;
Ὅλα εἶναι δέηση γλυκειὰ
στὴν ἀδριο ποῦ δὲ προβάλλη
νὰ φέρη ἥλιο, ἀγάπη καὶ χαρὰ.
Γιὰ μὲνα—ὡς ἀπλόνη ἡ νυχτιά
τὰ μαθρὰ της φτερὰ αἰώνια.
Μέσα στὸ βάθος τῶν ματιῶν σου
βρίσκω τὸν ἥλιο ποὺ ἔχει δύσει.
Τὸ ἦσυχον χαμόγελό σου
εἶν' τῶν ὀνείρων μου ἡ βροῦση.

III

Ψηλὰ τ' ἀστέρια τρεμουλιάζουν.
Ἡ νύχτα ὀνειρα σκορπάει.
Νεράιδες λούζονται στὲς βροῦσες
καὶ μιὰ τους μὲ γλυκοκιντᾷ.

Τῆς πῆρα ἓνα φιλλ δροσοῦτο
μὲ φίλησε κι' αὐτὴ δειλά.
Τραγούδια ξύπνησαν τὴ φύση
καὶ ῥόδισε ἡ ἀυγὴ γλυκά.

München, Januar.

S.P.P.

ΛΙΓΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΗΡΟ ΜΑΣ

Ἐνας παλιὸς φίλος μου καὶ γέρος στύλος τῆς ἐθνικῆς μας γλώσσας, ποὺ πολὺ τὸν ἐχτιμῶ καὶ τὸν ὑπολήπτομαι, ὅταν διάβασε στὸ «Νουμά» τὴν ἱστορία μου ἀπὸ τᾶγιο Ὀρος, μού ἔγραψε νὰ μ' ἐρωτήσῃ γιὰτί τ' ἔβαλα μὲ τοὺς παπαδες, καὶ τί μὲ πειράζει ἂν τρῶνε ἐλιές ἢ χαβιαρι. Τοῦ ἔγραψα πίσω καὶ τοῦ εἶπα πὼς δὲν ἔχω τίποτα μὲ τοὺς παπαδες προσωπικῶ, ἀλλὰ μὲ τὸ σύστημα, ποὺ στὴν Ἑλλάδα μάλιστα ἀκολουθοῦνε κι αὐτοὶ τὸ καταραμένο σύστημα τοῦ ρουτφετιοῦ, ποὺ ἀφανίζει τὸν τόπο. Θέλω νὰ χτυπήσω κατακέφαλα κάθε τι ποὺ ἀφανίζει τὸ κακόμοιρο τὸ ἔθνος, καὶ δὲν τοῦ δίνει καιρὸ ν' ἀναπνέψῃ.

Ἦθελα νὰ ξέρω τί κάμανε τὰ μοναστήρια ἀπ' τὸ Βυζαντινὸ καιρὸ ἀκόμη ὡς τώρα. Πλημῦρσαν τότες τὸν τόπο, καὶ δὲν ἔκαμν ἄλλο παρὰ νὰ γράφουνε Συναξάρια, Ἀμαρτωλῶν σωτηρίες, καὶ χιλιάδες ἀνωφέλεφα τροπάρια, ποὺ ὡς τώρα ἀκόμη ὁ ἀ-

IVAN TOURGUÉNEFF

ΑΝΤΖΑΡ*)

— Νά, σὰς παρουσιάζω τίς δύο θυγατέρες μου, εἶπε ὁ Ἰπατόφφ, Κάτια καὶ Νάστια. Νά καὶ ἡ γυναικαδέφνη μου Μαρία Παυλόβνα ποὺ εἶχα τὴν τιμὴ νὰ σὰς μιλήσω γιὰ δαύτη. Ὁ Ἀστακόφφ ἐχαιρέτησε τὴ Μαρία ποὺ τοῦ ἀποκρίθηκε μ' ἓνα γλήγορο κούνημα τοῦ κεφαλοῦ. Κράταε στὸ χέρι ἓνα κλαδευτηράκι ἀνοιχτό. Τὰ πυκνά της καστανά μαλλιά ξέφευγαν λίγο ἀπὸ ἓνα χτένι ποὺ μόλις τὰ συγκράταε, κ' ἓνα φύλλο εἶτανε σκαλωμένο ἀπάνου τους. Τὸ λιοκαμμένο της πρόσωπο φούντωσε καὶ βάρφθηκε στὸν ἀνοιχτὸν ἄγγρα. Ἀνάπνεε βαθειά τὰ μάτια της λάμπανε φαινότανε πὼς ἐτρεξε, καὶ κάπιες λερωσιές ἀπάνου στὸ φῶρεμά της δείχνανε πὼς ἐδούλεψε στὸ περιβόλι. Βγήκε ἀμέσως ἀπὸ τὴν κά-

*) Κοίταξε φύλλ. 220.

— Κόψαμε ξερὸ κλάδα κι' ἀνοίγαμε βραγιές, ἀποκρίθηκε μὲ μιὰ φωνὴ βαθειά καὶ γλυκειά.

— Εἴσατε ἀποσταμένες;

— Τὰ παιδιὰ ναί, μὰ ὄχι κ' ἐγὼ.

— Δὲν πιστεύω. Εἶσαι μιὰ ἀληθινὴ Μπουμπουλίνα (*).

— Εἶδατε τὴ γιαγιά;

— Ναί, κοιμᾶται.

— Θάγαπάτε τὰ λουλούδια, εἶπε ὁ Ἀστακόφφ μπαίνοντας στὴν κουβέντα.

— Ναί.

— Γιὰτί δὲ βάνεις ποτὲ καπέλλο ὅσων βγαίνεις;

εἶπε ὁ Ἰπατόφφ: κοίταξε πὼς εἶσαι κόκκινη καὶ λιοκαμένη.

Κεῖνη πέρασε τὸ χέρι της στὸ πρόσωπο της σιωπηλά, ἓνα χέρι μακροῦλό καὶ ἠλιοκαμένο, γιὰτί δὲν ἔβανε ποτὲς της χεροχτία.

— Σὰς ἀρέσει νὰ περνᾶτε τὴν ὥρα σας στὸ περβόλι σας; ξαναρώτησε ὁ Ἀστακόφφ.

— Ναί.

Ὁ Ἀστακόφφ πῆρε ἀφορμὴ νὰ δηγηθῆ πὼς

(*) Τὸνομα τῆς ἡρώνας τῆς ρωμαϊκῆς, στὴν ἐπανάστασιν εἶτανε πολὺ δημοτικὸ στὴ Ρουσία.

γράματος λαός τὰ παίρνει γιὰ βάση τῆς θρησκείας του. Τὸ Κράτος εἶχε γυμνωθεῖ τότες ἀπ' τὰ παληκάρια, πού ἀντίς νὰ διαφευγῆσαν τὸν τόπο, ἐφευγαν στὶς Μονές πού ἀκόμα καὶ στὴν πρωτεύουσα εἴτανε ἕνα σωρὸ ἀπ' αὐτές. Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὸ κακὸ περίσσευε, κ' οἱ Σαρακηνοὶ προχωρούσανε, ὅσο πού φάνηκε Λέοντας ὁ Ἰσαυρός, κ' ἐχτύπησε κατακέφαλα τὸ κακὸ, ἔχοντας μαζί του καὶ τοὺς πιὸ ἀξιούς καὶ γραμματισμένους τοῦ κλήρου ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Ὁ Λέοντας τότες ἔσωσε τὸ Κράτος ἀπ' τὴ λάμια πού τὸ τρώγε, καὶ τὸ νέο του σύστημα βάσταξε περισσότερο ἀπὸ ἑκατὸ πενήντα χρόνια, ὡς τὸν καιρὸ πού φάνηκε ἡ Ἀθηναία Εἰρήνη, γυναίκα φιλόδοξη πού γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀρχή, τύφλωσε τὸ γιό της Κωνσταντῖνο τὸν ὅσο, παιδί ἀνήλικο ἀκόμα, κ' ἔφερε πίσω τὸ παλιὸ σύστημα. Ὅστερ' ἀπ' αὐτὴν ἦρθαν ἄλλοι, καὶ προσπάθησαν ν' ἀναποδογυρίσουν καὶ πάλι τὰ πράγματα, ἀλλ' εὗρισκαν μεγάλες δυσκολίες, γιὰτὶ ὁ λαὸς εἶχε ζυμωθῆ μὲ τίς καταστρεπτικὰς ἰδέας πού οἱ παπᾶδες τοῦ ἔβωλαν στὸ κεφάλι του, ὡς τὸν καιρὸ πού ἦρθε στὸ θρόνο ἡ Θεοδώρα, στὶς ἀρχές τοῦ 842, καὶ συγκάλεσε σύνοδο ἀπὸ δικούς της στὶς Βλαχέρνες, ὅπου κὶ ἀποφασίστηκε ν' ἀναθεματίσουνε ὅλους πού πολέμησαν παληκαρίσια γιὰ τὸ νέο σύστημα· καὶ γιὰ νὰ πιτύχῃ τὸ σκοπὸ της, κατεβάζει ἀπ' τὸ θρόνο τοῦ Πατριαρχείου τὸν Ἰωάννη Γραμματικό, ἕναν ἀπ' τοὺς πιὸ ἀξιούς καὶ γραμματισμένους Πατριάρχιδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν ξορίζει ἀπ' τὴ πρωτεύουσα καὶ βαζει στὸν τόπο του τὸ μοναχὸ Μεθόδιο κατὰ τὸ 842.

Ἀπὸ τὸ ὀλίθριο σύστημα εἴτανε πού βύζανε ὅλο τὸ πλοῦτο τοῦ ἔθνους. Τὸ Κράτος γυμνώθηκε κ' ἀπὸ ἀνθρώπους κ' ἀπὸ χρήματα. Τὰ μοναστήρια γέμιζαν ἀπὸ πλοῦτο κ' ἀφιέρωματα.

Τώρα τί γένηκε ὅλος αὐτὸς ὁ πλοῦτος, καὶ τότε οἱ παπᾶδες δώσανε λογαριασμὸ στὸ ἔθνος τί κάνανε μὲ τόσο χρυσάφι; Τί ἔκαμε ὁ ἅγιος Τάφος πού μιλοῦν ἄμαζέβε ἀπ' τοὺς προσκυνητάδες, καὶ τί ἔκαμαν τὰ μοναστήρια στὸ ἅγιο Ὄρος; Ὅστε ἕνα τυπογραφεῖο δὲν κάμανε γιὰ νὰ δημοσιέψουνε ἢ τὴ Γραφή, ἢ τὸς ἄλλους ἡθασαυροὺς πού ἐγραψαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνα μόνον τυπογραφεῖο στὴ Βενετία πού δημοσιέψε τὸ ψαλτήρι καὶ τὸ χρωήχι· καὶ κατὶ ἄλλα παρόμοια, ἀλλὰ τόσα ἄλλα σπουδαῖα χειρόγραφα πού σαπίζουνε στὰ μοναστήρια, κανεὶς δὲν τὰ εἶδε. Βύζανανε πάντα τὸ λαὸ ὅσο μπορούσαν, ἀλλὰ τί καλὸ κάνανε γι' αὐτὸν, πότε

τὸν εἶδανε γυμνὸ καὶ τὸν ἐντυσαν, πότε φτωχὸ καὶ τὸν βοήθησαν; Γιὰ ὅ,τι κάνουνε πρέπει νὰ πλεωθοῦν, καὶ ἀναλόγως τῆς πλεωμῆς τὸ κάνουνε.

Ὁ ἀμβωνας πού ἀντιλαλοῦσε στὸν καιρὸ τῶν Χρυσοστόμων κ' ἐδίδασκε τὸ λαὸ τὴ θρησκεία του, καθεται ἀνεργὸς τώρα, κ' ἂν μιλή πού καὶ πού, μεταχειρίζεται μιὰ γλώσσα, πού δὲν τὴν καταλαβαίνει ὁ λαός.

Οἱ δεσποτάδες μας τὸ θαρροῦν, φαίνεται, ταπεινωσὴ νὰ μιλοῦν ἀπ' τὸν ἀμβωνα, καὶ νὰ δίνουν τὸ παράδειγμα καὶ στοὺς ἄλλους.

Δὲν εἶναι δυνατὸ, τόσο ὁ Πατριάρχης καθὼς καὶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδας, νὰ τοὺς ἀναγκάζουν νὰ τὸ κάνουνε ταχτικά ἀφοῦ οἱ ἴδιοι δὲν τὸ συλλογίζονται; Ἄς δοῦν τοὺς Εὐρωπαίους παπᾶδες καὶ Δεσποτάδες πὺς ἐργάζονται, κ' ἄς πάρουν τὸ παράδειγμα γιὰ νὰ φανοῦν ἄξιοι γιὰ τὴ θέση πού κρατοῦνε. Εἶναι καιρὸς νὰ διορθωθῶμε, σ' αὐτὸ τουλάχιστον, ἀφοῦ στὴν πολιτικὴ μας ἐπιπέδῃ δὲν ὑπάρχει.

Manchester 28)10 Νοέβρη 1906.

K. Π.

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ

(Γράμματα τῶν κ.κ. Ψυχᾶρη καὶ Παλαμά)

Φίλε Περγιαλίτη,

Πολὺ ὠραῖο τὸνομά σου ἢ τὸ ψευτόνομά σου καὶ δὲ τὸ ἤξερα πὺς ὁ Ἀλκυόνας λέγεται σήμερα Περγιαλίτης. Πολὺ νόστιμο καὶ τὸ βιβλιαράκι σου φρέσκο, φρέσκο, σὰν τὴ θάλασσα, κάποτες καὶ λυπημένο, καὶ μὲ κατὶ ρίμες γιομάτες γιομάτες καὶ χτυπητές, σὰν τὰ κύματα. Ἴσως ἔχουνε πάλαι οἱ στίχοι σου καὶ τὴ γληγοράδα τοῦ κυμάτου: σὰ νὰ τρέχουνε μ' ἐφοκλία μεγάλη καὶ νὰ μὴ στάθηνε πάντα ὁ ποιητὴς νὰ τοὺς δώσῃ τὴ χρειάζουμένη φεγγοβολιά, σὰν τὸ κύμα πού λούζει καὶ λούζει τὸ βράχο, ὡς πού νὰ σοῦ τὸν κάμη νὰ γυαλίξῃ, νὰ λάμπῃ ἀκόμη καὶ σὰν εἶναι: μάθρος. Τὸ νόημα, τὸ αἶσθημα, ὁ ρυθμὸς ὁ ἴδιος δὲ βγαίνουνε πάντα ὅπως πρέπει, ὅπως τὸ προσμένει ὁ ἀνκνῶστος. Φοβοῦμαι μήπως ἀμελήθηκε τὸ δούλεμα ὅσο κ' ἡ γλώσσα. Λέξεις ὁμορφες, γλυκὲς, ζουγραφιστικὲς ἔχει κάμποσες. Μὰ γλώσσα πού δὲν ἔχει, δὲν ἔχει ἀρκετὴ γραμματικὴ, γιὰ μένα θὰ πῆ πὺς δὲν ἔχει ἀρκετὴ δουλειά· θὰ μοῦ πῆς: ἀλκυόνας, περγιαλίτης, πού νὰ

κάθουμαι, ἀδερφέ, νὰ δουλέβω. Μὰ ἐγὼ ἐξ ἐναντίας ἀπορῶ πολὺ μὲ τὰ πουλιὰ καὶ μὲ τὴν τέχνη τους· χωρὶς τόση τέχνη, χωρὶς τόσο κόπο, δὲ θὰ πετούσανε τόσο ἀψηλά.

Δικός σου
ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀγαπητέ συνάδελφε,

Δὲν ξέρω γιὰτὶ μοῦ θύμισαν τὰ «Τραγούδια τῆς Ἀκρογιαλίας» τὰ λόγια τοῦ Εὐαγγελίου: «Μάρθα μεριμᾶ... Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο...»

Μοῦ φάνηκε πὺς ἐμεῖς οἱ ἄλλοι πού ζητήσαμε νὰ κλείσουμε στοὺς στίχους μας πολλὰ μαζί, δὲν εἴμαστε οἱ εὐτυχισμένοι· ὁ καλύτερος εἴσατε οἱ στίχοι πού διαλέξατε τὴν ἀγαθὴν μερίδα: νὰ τραγουδάτε τὴ θάλασσα· κατὶ λιγότερο κόμα, ἀλλὰ τόσο μεστό ἀπὸ ποίηση τὰκρογιαλῆ· κ' ἐμένα τίποτις δὲ μὲ συγκινᾷ σὰν τὴ θάλασσα, κ' ὅσο κ' ἂν ζῶ μακριὰ της, μοῦ φαίνεται πὺς εἶμαι πιὸ κοντὰ στὴ θάλασσα, καὶ κανένα ἄλλο στοιχεῖο δὲ βλέπω τόσο ἐκφραστικὸ καὶ τόσο μέγα.

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τραγούδια σας δὲ μπορούσα παρὰ νὰ τὰ προσέξω καὶ μὲ συγκίνηση νὰ τὰ διαβάσω ὅλα μετρημένα καὶ μελωδικὰ μὲς ὑποβάλλον δροσεροὺς πόθους καὶ μὲς λένε γλυκὸν καμῶν. Μερικὰ μάλιστα σὰν τὸ «Γυρισμὸ», σὰν τὸ «Ρυακί», σὰν τὸ «Ἐπιγράμμα», σὰν τὴ «Βαρκούλα», ξεχωρίζουν ζωηρότερα.

Περιμένουμε τὰ «Τρελλὰ Τραγούδια» καὶ τὰ «Μωσαϊκά».

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΑΦΩΝ

(Ἀπόνα νεκροταφεῖο τοῦ μέλλοντος)

1.

Αὐτὸς ὁ τάφος κόκκινο πού τὸν στολίζουν κρίνοι· Κάποιο γυαλί κριτικὸ στὴν ἀγκαλιά του κλείνει. Διαβάτῃ, μὲς στὸ μνήμα πού εἶν' εὐχαριστήμενος· Σὲ ὄριζοντα στενότερο ζοῦσε ὁ συγκοιμημένος.

2.

Ἰννεῖ, γυναίκα! ἀνθρώπων ὁ τάφος κλεῖ μεγάλο: Στὸ Ρένση τόνα του καὶ στὴν Ἀθήνα τᾶλλο. Κατὸ ἀπ' τὰ σκέλια του ανοιχτὰ, μὲ βάδιμα ὠραῖον, Μπροστὰ μὲ ἱεροτελεστὴ Κίμωνος τὸν Κυπραῖον, Ἀργυροπερνοῦσέν ἢ πομπὴ τῶν νέων «Παναθηναίων».

Νικόλαος β'.

ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ γειτόνους του, ὁ πρίγκηπας Ν. εἶχε ἕνα λαμπρὸ περιδῶλο: ἀπὸ πρωτοπερβολάρης του, ἕνας γερομανδρὸς, εἶπε, παίρνει μιστὸ δυὸ χιλιᾶδες ρούμπλια».

Ὁ Ἀστακόφφ δὲ συνήθεε νὰ λήθῃ ψέματα, κ' ὥστόσο πρόσστες πεντακόσια ρούμπλια.

— Πὺς τονὲ λένε αὐτὸ τὸν περβολάρη; ρώτησε ξαφνικὰ ἡ ψυχὴ τῆς Τσίπης καὶ σηκώθηκε.

— Δὲν ξέρω μὰ τὴν ἀλήθεια... Μάγερ... Μὺλ λερ... μὰ γιὰτὶ ρωτᾶτε;

— Εἶναι πάντα χρήσιμος νὰ ξέρῃ κανένας ἕνα ὄνομα ἀπὸ φαμίλια, ἀποκοιθήκε κείνος ξανακαθίζοντας.

Ὁ Ἀστακόφφ ἔακολούθησε νὰ μιλάῃ γιὰ τὸν πρίγκηπα Ν. Οἱ δυὸ κοπέλες ἐμπήκανε κρυφὰ, καθίσανε πλάι πλάι κ' ἀρχίσανε νὰ τὸν κοιτᾶνε ἄπαυα δίνοντας σκουντιές ἢ μιὰ τῆς ἀλληνῆς μὲ τὸν ἄγκωνα.

— Ὁ Γέγκορ Καπίτονιτς ἔρχεται, εἶπε ἕνας δούλος ἀπὸ τὸ κατώφλι τῆς πόρτας.

— Πὺς του νὰ περάσῃ, πὺς του νὰ μῆπῃ μέσα, φώναξε ὁ Ἰπατόφφ. Ἐνας κοντὸς καὶ χοντρὸς γέρος ἐμπήκε. Τὸ πρόσωπο του εἴτανε φουσκωμένο καὶ ζαρωμένο σὰν ψημένο μῆλο. Φόρας ἕνα σκουρὸ σταχτὶ

μὲ σειρήτια μαῦρα καὶ ὁμοιονε γιανὰ, καὶ τὸ βελουδένιο του πλατὺ πανταλόνι· ἔφτανε ὡς-στὰ στραγάλια του.

— Καλημέρα ἀγαπητέ μου φίλε, καλημέρας, φώναξε ὁ Ἰπατόφφ πηγαινόντας γιὰ ἀπάντημα του. Εἶναι κάμποσος καιρὸς πού δὲ σείδαμε.

— Ἀλήθεια, ἀνοκρίθηκε ὁ ἄλλος μὲ φωνὴ παραπονιαρική καὶ τσεβή, σὰν χαϊρέτησε πρῶτα καθέναν χωριστὰ.

— Μὰ τὸ ξέρτε, Μιχάλη Νικόλαϊτς. Τάχα παντουχαινέτε πὺς εἶμαι ἐλεύθερος;

— Καὶ γιὰτὶ δὲν εἶσαι ἐλεύθερος;

— Καὶ ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα;

— Αἶ, καλὰ... καὶ ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα; εἶπε ὁ Ἰπατόφφ κἀνοντας κρυφὰ νόημα στὸν Ἀστακόφφ γιὰ νὰ προσέξῃ.

— Μὰ τὸ ξέρε; ὅλος ὁ κόσμος, ἔακολούθησε ὁ Καπίτονιτς καθίζοντας, καὶ τὸ ξέρτε καὶ σεις πὺς δὲν εἶναι εὐχαριστήμενη ποτὲς μὲ μένα. Ὅ,τι καὶ νὰ εἰπῶ, δὲν εἶναι ποτὲς εὐγενικό, δὲν εἶναι ποτὲς καθὼς πρέπει. Καὶ γιὰτὶ ποτὲς δὲν εἶναι καθὼς πρέπει, ὁ θεὸς μοναχὰ τὸ ξέρε. Καὶ οἱ δεσποινίδες... οἱ θυγατέρες μου ἤθελα νὰ εἰπῶ, ἀγκαλιὰ κ' αὐτές ταιριάξουνε, μὲ τὴ μητέρα τους. Δὲ λέω...

Ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα εἶναι μιὰ δυσεῦρητη γυναίκα· μὰ στὰ φερσίματα κρατᾶει μεγάλη ἀφοστήρητη.

— Σὲ παρακαλῶ σὲ τί τὰ φερσίματά σου εἶναι ἄσκημα, Γέγκορ Καπίτονιτς;

— Τὸ καλοσυλλογιέμαι καὶ γὼ ὁ ἴδιος. Ὅσῶσο εἶναι δύσκολο νὰν τὴν εὐχαριστήσω. Χτὲς χάρη λόγου εἶπα στὸ τραπέζι: «Ματρώνα Μαρκόβνα, κ' ὁ Καπίτονιτς ἔκαμε τὴ φωνὴν του χαϊδεφρική, ἐπιτρέπεται... μοῦ φαίνεται πὺς ὁ καρτσιέρης μας δὲν καλοσυγυράει τᾶλλο· δὲν ξέρε τὴ δουλειὰ του σήμερα το μαῦρο ἔλογο εἶναι ἀποκαμωμένο». Ὅσῶσο νὰ πού ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα ξέσπασε σὰν κεραυνὸς κ' ἀρχίνησε νὰ μὲ ξετροπιᾶζει. «Δὲν ξέρεις, μοῦ λέει, νὰ φέρνεσαι εὐγενικὰ μπροστὰ στὶς κυρίες» καὶ νὰ πού οἱ δεσποινίδες ἐφύγανε ἀμέσως ἀπὸ τὸ τραπέζι. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα κιόλα οἱ δεσποινίδες τοῦ Μπιρλολέφφ, οἱ ἀνηψιάδες τῆς γυναίκας μου, τὰ ξέρανε οὔλα. Καὶ σὲ τί μίλησα ἄσκημα, τὸ λοιπὸν σας ρωτᾶω. Εἶν' ἀλήθεια, πού κάποτες μιλάω χοντρά, μὰ στὸ σπῆτι του ποιὸς δὲ μιλάει ὅπως θέλει; Αἶ, τὸ λοιπὸν, τὴν ἄλλη μέρα οἱ δεσποινίδες Μπιρλολέφφ τὰ ξέρουν οὔλα. Δὲν ξέρω πῶς νὰ κάμω. Κάποτες κάθουμαι καὶ συλλογιέμαι γιὰ τὰ φερσίματά μου. Κι' ὅταν κανένας συλλογιέται τοῦρχειται ἢ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα Δρ. 10. — Για το Έξωτερικόν
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά το φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στα κίосκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμόνοιας, Υπουργείου Οικονομικών, Σταθμού Τροχιάδρου, (Όφθαλμιατρείο), Βουλής, Σταθμού Υπόγειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια), στο καπνοπωλείο Μανωλάκακη (Πλατεία Στουρνάρα), Ξενοχώρα, στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου [όδος Σταδίου, αντικρύσθ Βουλής]. Στο Βόλο βιβλιοπωλείο Χριστόπουλου.

Η συνδρομή πλερώνεται μπριστά κ' είναι ενός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΩΡΑΙΑ

Όνειρα βλέπει ή «Ακρόπολη» κι ώραία όνειρα βλέπουν και οι πέντε δέκα άκόμα σ' ένα γενικό ξεμυθιάσμα της Ρωμαϊκής ψυχής, σε μιá όρμητικιά επανάσταση κατά του ίδιου του έαυτού μας, σ' ένα ήρωϊκό αντίκρουσμα, με ψυχή ξελευτερωμένη πιά από την πρόληψη, του μεγάλουκίντνου που όλοϋθε μās περιζόνει.

Νά σηκωθούν—τό συβουλευεί ή «Ακρόπολη» στο φύλλο της της περασμένης Δευτέρας—γιατροί, δικηγόροι, δασκάλοι, παπάδες, έργατες και κάθε άλλο επιστήμονες κ' εργατικοί και να πάνε κάτω από τή Βουλή, άμ' άνοίξει, και να ζητήσουν από τους έθνικούς πατέρες—έθνικοϋς φοιμάδες, τό σωσιότερο—ή να μās κάνουν Κράτος με νόμους, με ασφάλεια, με εκπαίδευση, με στρατό και με ναυτικό, ή να μās κηρύξουν επαναστάτες, άφου φόρους πιά δέν έννοϋμε να πλερώνουμε.

φώτση. Τότες πάλε ή Ματρόνα Μαρκόβνα άρχίζει να με ζεντροπιάζει : «Μή μουρμουρίζεις, λείε, ποιός μουρμουρίζει πάλε σήμερα ; η Γιατί με μαλώνεις, τής λέω, Ματρόνα Μαρκόβνα ; Άντις να με συμπονάς για τά λάθια μου, συ με μαλώνεις». Και δέ με μέλει στο σπίτι πιά. Κάθουμαι και τηράζω καταγής, σαν ένα παιδάκι τιμωρισμένο. "Άκου κι' ένα άλλο. Μιά βραδείά πλαγιαζοντας είπα στη Ματρόνα Μαρκόβνα : Καλή μου κι ακριβούλα μου, μητερούλα, κάτι πολυαϊδέυεις τό μικρό σου δούλο, τό λακέ σου, τόν κοζάκο σου ; Δέ θά είτανε καλύτερα να νιότανε μονάχα τις γιορταδες τουτο τό γουρνόπουλο ;...» Μου φαίνεται πως έμίλησα σωστά και με τρόπο καλό. Αί καλά τό λοιπόν, δέν ιστάθηκα και τότες τυχερός. Η Ματρόνα Μαρκόβνα με ζεντρόπιασε : «Δέν ξέρεις να φέρνεσαι, μου λείε, εύγενικά μπροστά στις κυρίες και τήν άλλη μέρα οι δεσποινίδες Μπιρλόλεφ τά ξέρανε ούλα ; Πώς θέλτε ύστερα νάχω καρδιά να κάνω βίζιτες, Μιχάλη μου Νικόλαϊτις ;

— Μου φαίνεται παραξένο ό,τι μου λές, είπε ό Ίπατόφ. Η Ματρόνα Μαρκόβνα μου φαίνεται....

— "Α, είναι μιá δυσεύρετη γυναίκα, διέκοψε ό Ξαπίτονιτις, μιá νοικοκυρά, μιá μητέρα για παρά-

Αυτό βέβαια έπρεπε να γίνει από καιρό, κι αυτό άλλοίμονο—που είναι και θά μένει ώ-
ραίο όνειρο—φαίνεται πως θάόργησει να γίνει γιατι τό μαχαίρι, δσο βαθιά κι αν μπηχτήκε στις σάρκες μας, δέν τό νιώσαμε άκόμα, γιατι δέ θέλουμε νάν τό νιώσουμε πως Κράτος δέν έχουμε, άφου μās λείπουν όλα τά στοιχεία που αποτελούν τό Κράτος, Δικαιοσύνη, ασφάλεια, εκπαίδευση κτλ.

Όάν τό νιώσουμε αυτό καμιά μέρα ; Μοναχοί μας βέβαια όχι, μα έλπίζουμε στους όχτρούς μας, στους Ρωμούνους, Βουργάρους και λοιπούς, γιατι αυτοί άργά ή γλήγορα, με τή φιλελληνική ταχτική που τώρα τελευταία βάλανε σ' ενεργεια, θά μās κάνουνε να νιώσουμε τήν άληθινή καταντιά μας, και θά ναι αυτοί μιá μέρα οι μεγαλύτεροι κι άληθινότεροι Φιλέλληνες. Τότε μπορεί να σαρκωθεί και τό μορφο όνειρο τής «Ακρόπολης».

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

λείε δέ στέκεται καλά γιατι μόλις άνοίξει ή Βουλή θάν τής ρηχτούν πολλοί φίλοι της βουλευτάδες άπαιτώντας να προτιμηθούν και να ψηφιστούν τά τοπικά νομοσκέδια.

Με τά γενικά, βλέπετε, ξεφλήσαμε πιά και καιρός μας είναι τώρα να κοιτάζουμε και τά τοπικά μας. Μα πάλε τί να σκς πούμε ; "Α μέσα στα γενικά είναι και τά φορομνηχτικά νομοσκέδια του Σιμόπουλου, που τίποτ' άλλο ό χριστιανός δέν ξέρει και δέν όνειρεύεται παρά πως να βάζει καινούριους φόρους, τότε προτιμώτερο είναι να κοιτάζει ή Βουλή τά τοπικά νομοσκέδια και να μās γλυτώσει από τή φορολογική μονομανία του κύρ' Ανάργυρου.

ΤΩΡΑ

τελευταία μερικοί συντρομητάδες μας του έξωτερικού μās παραπονιούνται, πότε ό ένας πότε ό άλλος, πως δέ λαβαίνουν τί φύλλο ταχτικά. Φαίνεται τά φύλλα κάπου σκαλώνουν και χάνονται, όχι βέβαια στα ξένα ταχυδρομεία, γιατι αυτά είναι κάπως κανονικώτερα από τά δικά μας. Τά φύλλα όλα, έσωτερικού κ' έξωτερικού, φεύγουν από τό γραφείο μας Σάββατο πρωί και Σάββατο πρωί παραδίνονται στο ταχυδρομείο τής Αθήνας. Αυτό που μπορούμε μεις να κάνουμε, να στέλνουμε δηλ. ταχτικά τά φύλλα, τό κάνουμε. Για τά παρακάτω

δειγμα. Μα όσο για τά φερσίματα έχει μεγάληνε άφστηρότη. Μου λείε πως χρειάζεσαι σε ούλα de l'ensemble, και πως εγώ δέν τό κατέχω. Τό ξέρτε πως δέ μιλάω φραντσέζικα, κι' άσκημα τά νιώθω. Τί θέλει να είπη τό λοιπόν τοτο τό ensemble που εγώ δέν τό κατέχω ;

Ό Ίπατόφ που δέν ήξερε περισσότερα φραντσέζικα, από τόν επισκέφτη του, σήκωσε μονάχα τους ώμους του.

— Και τί κάνουνε οι γιοί σου ;

— "Ω, από τους γιούς μου είμαι εύχαριστημένος. Δέν είναι σαν τις δεσποινίδες. Ό Άόλος είναι ένα διαμάντι· τά αφεντικά του είναι πολύ εύχαριστημένα όσο για τό δεύτερο, κατά δυστυχία, είναι ένας φιλάθρωπος.

— Τί θέλετε να είπητε ;

— Μα δέ θέλει να ιδεί άθρωπο είναι άγρίμι. Και ή μητέρα του πάντα του λείε. «Νά σέβασαι τόν πατέρα σου μα να μην τότε μιμηθείς σε τίποτε».

Τήν ίδια στιγμή μπήκε μιá γριά γυναίκα με τό κεφάλι σκεπασμένο μ' ένα μαντήλι. Είπε πως τό γίωμα είτανε έτοιμο· πήγανε και καθίσανε στο τραπέζι. Ό Ίπατόφ κράταε τή σειρά τής κουβέντας. Η Μαρία, που κοντά της καθόντανε ό Άστακόφ,

μοναχά τό μέσο του παράπνου μās μένει. Μα και τά παράπνα μās φοβόμαστε πως δέ λογαριάζονται καθόλου, γιατι ό «Νουμάς» είναι βδομαδιατικό φύλλο κι από τους περιφημούς ταχυδρομικούς έργοδίους μοναχά τά καθημερνά φύλλα λογαριάζονται, άφου αυτώνών οι ρεκλάμες και τά παράπνα πιάνουν.

Όποιος συντρομητής μας δέ λαμβάνει κανένα φύλλο τόν παρακαλούμε να μās είδοποιεί για νάν του τό στέλνουμε και δεύτερη και τρίτη κ' έκατοστή φορά, με τά ταχυδρομικά έξοδα σε βάρος μας. Αυτό μοναχά μπορούμε να κάμουμε.

ΕΓΙΝΕ

κ' ένα σκολειό για τά προσφυγόπουλα. Οι σήμεριδες-φανάξανε με χαρά «Επί τέλους!» και ξανασκάνε και καμαρώνουν πως στα προσφυγόπουλα θά δοθεϊ «Έλληνοπρεπής μόρφωση».

Έμεις τά κλαίμε, τά κλαίμε τά κακόμοιρα τά παιδιά που φύγανε από τους Βουργάρους κομιτατζήδες και πέσανε σ' άλλους κομιτατζήδες έδώ, που λέγονται Ρωμιοί δασκάλοι.

Αυτή ή «Έλληνοπρεπής μόρφωση» που δημιούργησε τήν Αχίαλο και τόσες άλλες εθνικές συμφορές, φοβόμαστε πως θάναγκάσει μιá μέρα τά καημένα τά προσφυγόπουλα να ξεκαλαχταρήσουνε τή Βουργαρία.

ΝΑΥΚΡΑΤΟΥΣΑ

λοιπόν, πάει πιά άποφασίστηκε, κι ό κόσμος γελάει και θά γελάει όσες φορές θάκούει αυτό τόνομα κι όσες φορές θά βλέπει μεθαύριο τό καινούριο αντίστοιπικό μας.

Μα είναι νάν τά χάνει κανείς με τήν κουτακίτρα μας! Να δίνουν οι πατριώτες τους παράδες τους για να φτιάσουμε στόλο, και να σύρχεται ένας Ράδος νάν τονέ μασκαρεύει με τις ναυκρατούσες του! Μιά μοναχά έλπίδα σωτηρίας υπάρχει, να βάλουν τό νουνό της μέσα, νάν τής βάλουν δσο παίρνει φωκαι νάν τήν άπολύσουνε σ' ανοιχτά να πάει να γκρεμοσασκιστεί σ' όποιο βράχο τύχει μπροστά στο δρόμο της. Για νάναι τό θυσιό κάπως εθνικώτερο, μπορούμε να βάλουμε στη «Ναυκρατούσα» και μερικούς, όσους χωράει, ήμόφρονες του Ράδου.

ξακλούθαι να σπαίψει μόλο που τής έδνε άφορμές. Χαμονέλας μονάχα από καιρό σε κικρό στις δυό κοπελούλες που έρχόντανε να τής ψιθυρίσουνε κάτι σ' αυτί, και που φαίνότανε πως πολύ τις αγαπάει. Η ψυχή τής τσίπης έτρωε με τήν ίδια τεμπελιά που έκανε καθετί. Ύστερα από τό γίωμα πήγανε να πάρουνε τόν καφέ στην ταράτσα. Ό καιρός είτανε λαμπρός, κι ό άγέρας ποτισμένος εύδιά από τις άνθισμένες φιλουριές. Μιά δροσουλα γλυκειά που έρχόνταν από τή λίμνη λιγότευε τής καλοκαιριατικής ήμέρας τή ζέστη. Ξαφνικά τό τροκάκιμα κάποιου άλογου άγροικήθηκε κατά τή φραξιά. Μιά άμκζόνα με πλατύ καπέλλο σταχτί φάνηκε, τραβώντας ίσια για τό σπίτι, και τήν ακλούθαε ένας μικρός Κοζάκος άνεθιασμένος σενα μικρό άλογάκι, στο άνάστημά του.

— "Α! φώναξε ό Ίπατόφ, να και ή Ναντέζντα Άλεξείβνα που μās έρχεται. Τί εύχάριστο ξαφνικό.

— Μονάχη ; ρώτησε άπότομα ή Μαρία σηκώνοντας τό κεφάλι.

— Μονάχη. Μα τό ναί κάτι θά έκράτησε τόν Πέτρο Άλεξείτις.

Μιά ζωηρή κοκκιναδα έβαψε τό πρόσωπο τής

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Την περασμένη βδομάδα είχαμε την πρώτη του Βασιλικού με το «Χρηματιστή» καθώς μεταφράστηκε το «Les affaires sont les affaires» του Mirbeau, για να ξεφύγει ίσως ή διεύθυνση του θεάτρου από τή δημοτική μετάφραση του τίτλου που μπορούσε να γίνει ταιριαχτή με το πρωτότυπο. 'Ας είναι. Δέν άζει βέβαια να ψιλολογεί κανείς για τίτλους και τὰ τέτοια εκεί που δλόκληρη μετάφραση είναι φτιαγμένη με όλους τους σκολαστικώτερους κανόνες τής γλώσσας του κ. διευθυντή. Για να φανταστήτε την υπερβολή κ' ως πού μπορεί να φτάση τὸ πείσμα φτάνει να σὰς πῶ ότι κ' αὐτὰ τὰ ν προφερόντουσαν στο τέλος κάθε λέξης σὰ να καταστάλαζε εκεί ὅλη ἡ μανία και τὸ γινάτι του κ. Βλάχου.

Τὸ ἔργο του Mirbeau δέν ἔχει καμιά σπουδαία φιλολογική ἀξία. Καί σ' αὐτὴ τὴ Γαλλία ἡ ἐπιτυχία του εἶναι πολὺ ἀμφίβολη. Ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα εἶτανε να μὰς παρουσιάσει ἕναν τύπο ἀνθρώπου, ἀπὸ κείνους πού συχνὰ γεννιοῦνται στις μεγάλες κοινωνίες, παραδομένο στο χρέμα και στο σφέρο. Καί βέβαια ὁ Λεσαρ ἔ ἦρωας του Mirbeau τέτοιος εἶναι, τοκογλύφος τῶν μεγάλων κὼλπων, παλιάνθρωπος στο βάθος, και ζιπασμένος στο φανερό, χωρίς ἀγάπη, χωρίς οἶχτο για κανένα, θέλοντας πάντα να κάνει τίς δουλειές του δια δουλειές, μὴ πιστεύοντας σε κανένα αἶσθημα ἄλλο ἀπὸ τὸ παντοδύναμο σφέρο. 'Ὅλ' αὐτὰ στο δρᾶμα φαίνονται και παραφαίνονται, μὰ σε χοντρές χτυπητές γραμμές με πρόστυχα και κοινὰ χρώματα. 'Απὸ τὸ ἔργο του Mirbeau ὁ χυδαῖος τύπος του Λεσαρ φαίνεται μόνο ἀπὸ τί λέει, ἡ ψυχὴ του ζεδιπλώνεται ἀπὸ τὰ χοντρά και ζιπασμένα λόγια του πού σκορπίζει πάντα τριγύρω, τὴν προστυχία του τὴ λέει ὁ ἴδιος, τὴν περιφρόνησή του πρὸς κάθε αἶσθημα ὁ ἴδιος, τὰ σχέδιά του, τὰ ὄνειρά του πάλιν ὁ ἴδιος. Ποτέ δὲ μὰς ἀφίνει να βαθύνομε ἀπὸ τὴν πράξη του μὲς' στην ψυχὴ του, κ' ἀπ' τὰ φερσίματά του να ξεσκεπάσουμε τὸ χαραχτήρα του. Πρὶν προφτάσουμε να τὸν ξετάσουμε, βγαίνει ὁ ἴδιος στη σκηνὴ και μὰς λέει: Εἶμαι τέτοιος και τέτοιος, θὰ κάνω ἐτοῦτο και τοῦτο, ἡ ζωὴ μου εἶναι αὐτὴ κ' αὐτὴ! Καί γύρω στο Λεσαρ ἄθρωποι φτιαγμένοι ἐπίτηδες για ν' ἀ-

κοῦνε τί λέει αὐτὸς μόνο. Στην κόρη του ὁ συγγραφέας θέλησε να φέρη τὴν ἀντίδραση και πάσκιε να τὴν παρουσιάσει για πλάσμα ἀνώτερο πού περιφρονεῖ τὸν πατέρα της και τὴ ζωὴ του και θέλει, ἐξαγνισμένη ἀπὸ ἕνα βαθὺ ἔρωτα, να φύγη μακριά. Δέν ξέρω, μὰ και ἡ κόρη αὐτὴ φαίνεται πολὺ ρωμαντικό πλάσμα, περισσότερο φιλολογικό παρά πραγματικό, ὄχι γιατί ἕνας τέτοιος τύπος δέν μπορεί να εἶναι ἀληθινός—κάθε ἄλλο—μὰ γιατί εἶναι φτιαγμένη ἔτσι πού να μοιάζει πολὺ με τὰ παλιορωμαντικά κορίτσια τοῦ μυθιστορημάτου. Τὸ ἐλάττωμα τοῦ ἔργου εἶναι ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ συγγραφέα να δώσει πολὺ ζωὴ στον ἦρωά του ἔγινε αἰτία να παρουσιαστοῦνε τὰ ἄλλα πρόσωπα χωρίς κανένα ἐνδιαφέρον, ἄτονα και ἀνευρα. 'Ὅσο για τὸ Λεσαρ φαίνεται πὼς ὁ συγγραφέας με πολὺ κοινὰ χρώματα ἐζουγράφησε τὸν τύπο του. Πολὺ χτυπητός, πολὺ τραδηγμένος στο χειρότερο, δίνει τὴν ἐντύπωση τοῦ υπερβολικῶ, τοῦ ἀδύνατου κάποτε, και ἡ πλοκὴ τῶν ἐπεισοδίων φανερώνει πάντοτε σκεδὸν τὴν ἔλλειψη τέχνης και ἀληθινῆς δραματικῆς ζωῆς.

Οἱ ἠθοποιοὶ ἔπαιζαν σκεδὸν ὅλοι πολὺ ἄσκημα.

Λ. ΣΙΓΑΝΟΣ.

Ο ΝΟΜΟΣ

'Ενα σύννεφο μαῦρο πρόβαλε στον ὄριζοντα και μιά καταχνιά σκέπασε τὴ θάλασσα πέρα κατὰ τὸ βουνό. Τὰ νερά τρεμουλιάζανε σὰ να πέρασε ἀπὸ πάνω τους κάποιον φύσημα και βαφτήκανε μαῦρα. Τὸ βουνό σκεδὸ δὲ φαινόταν ἀπὸ τὴν καταχνιά.

'Ὁ καπετάνιος τοῦ μικροῦ παποριῶ ὄρθιος ἀπάνω στη γέφυρα κοίταξε τὸ σύννεφο, εἶδε τὴ μαυρίλα πού πλάκωσε κ' εἶπε γυρίζοντας στην ὄμορφη ἀρχόντισσα πού καθότανε δίπλα του χαμένη σε μιά πολυθρόνα.

— Πουνέντης πῆρε.

— Καλῶς νῆρθη· ἐμένα δὲ με πιάνει ἡ θάλασσα, ἀποκρίθηκε κείνη ἀδιάφορα.

Δίπλα της, ἀκουμπώντας τὰ χεράκια του ἀπάνω στον ὄμο της στεκότανε ἕνα κοριτσάκι ὡς δέκα χρονῶ, κάτασπρα ντυμένο, με κόκκινες κορδέλλες, ὄμορφο, χτενισμένο, με τὰ χεράκια του και τὰ παχουλὰ γαμπάκια του δλόγυμα. Στο πρόσωπό του εἶτανε ζουγραφισμένη ἡ καλοπέραση και

στά γαλανὰ ματάκια του καθρεφτιζότανε ἡ εὐτυχία. Ἡ μάννα του—γιατί μάννα του εἶτανε ἡ ἀρχόντισσα—σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση της, πῆρε τὴν κόρη της ἀπὸ τὸ χέρι, κ' ἄρχισε να περπατάει ἀργὰ στο κατάστρωμα.

— Να ξεμουδιάσουμε λίγο, εἶπε στον καπετάνιο. Τράβηξε ὡς τὴ πρῶμνη. 'Εκεῖ ὅλοι οἱ ἐπιβάτες εἶχανε σχηματίσει ἕνα μεγάλο κύκλο να βλέπουνε κάτι τι. Ἡ κυρία ζύγωσε. 'Ὅ,τι εἶδε τῆς χτύπησε τόσο ἄσκημα στα μάτια. Εἶτανε κει καθισμένος στον μπάγκο ἕνας ἄθροπος δεμένος με τὰ σίδερα σφιχτά. Τὸ σίδερο εἶχε χαράξει σημάδι ἀπάνω στη σάρκα του κ' ὁ ἄθροπος φαινότανε πὼς πονοῦσε. Κάποτε γύρισε στο στρατιώτη πού τονε φύλαγε και τοῦπε

— Μοῦκοψε τὸ κρέας, και συνάμα τίναξε τὰ χέρια του δυνατὰ κ' ἡ βαρεία κλειδωνιά πού κρεμότανε ἀντήχησε θλιβερὰ πού ἔκανε τὴν κυρία νάνατριχιάση. Φοροῦσε μαντῖα στρατιωτικὰ και στο κεφάλι ἕνα κασκέτο στρογγυλὸ ἀπὸ τσόχα ἐνῶ στο λαιμό του εἶχε δεσσε στριπτά ἕνα ἄσπρο μαντήλι. Τὸ δεξὶ του μάτι εἶτανε χαλασμένο, ποιὸς ξέρε ἀπὸ τί, και τὸ μούτρο του εἶτανε σκαμμένο τόποις τόποις ἀπὸ τὴ βλογιά. Φοροῦσε ἀρβύλες δίχως κάλτσες και τὸ παντελόνι του εἶτανε τρύπιο στα γόνατα. Τρεῖς στρατιῶτες κ' ἕνας νοματάρχης τονε φυλάγανε με τὰ ντουφέκια στο χέρι. Ἡ κυρία ζύγωσε ἕναν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες και τοὺς ρώτησε με περιέργεια για τὸν ἄθροπο αὐτὸ με τὸ ἐλεεινὸ ἐξωτερικό.

— Εἶναι φυλακισμένος· ἔχει κάνει τρεῖς φόνους, τῆς ἀποκρίθηκε ὁ στρατιώτης.

— Καί τώρα πού τὸν πηχίνετε;

— Σ' ἄλλη φυλακὴ γιατί κει πού τὸν εἶχανε ὅλη μέρα καυγάδες ἔκανε κακὸ σκυλί. Τίς ἄλλες παρ' ὀλίγο να ξεκάνη, ἕναν ἄλλο φυλακισμένο μ' ἕνα σίδερο, πρόσθεσε ὁ στρατιώτης φχαριστημένος να δῖνη πληροφορίας σε μιά τέτοια κυρία.

— Κ' εἶναι για πολλὰ χρόνια φυλακισμένος; ξαναρώτησε ἡ κυρία πού τὸ μάτι τοῦ φυλακισμένου με τὸ βλογοκομμένο μούτρο τῆς φαινότανε τώρα πὼς ἔγρι ἀπὸ πρῶτα.

— 'Επὶ ζωῆς, ἀποκρίθηκε ὁ στρατιώτης· και τὸ εἶπε χαμογελώντας, με μιά φριχτὴ ἀπάθεια, σὰν ἄθροπος πού χιρίεται γιατί νιώθει τὸν ἐαυτό του σε ἀσφάλεια.

'Επὶ ζωῆς, ἐπανάλαβε ἡ κυρία ἀπορώντας

Μαρίας, πού γύρισε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά για να νὰν τὴν κρύψη.

'Ὅσο ἡ ἀμαζόνια, πού ἔφτασε τώρα στον κῆπο ἀπὸ μιά μικρὴ πόρτα, ζύγωσε στην ταράτσα με γλήγορο τροκάκι, πῆδησε ἄλαφρὰ καταγῆς, χωρίς να περιμένη οὔτε τὸν Κοζάκο της, οὔτε τὸν Ἰπατόφ, πού βιαστήκανε να τὴ βοηθήσουνε. Σηκώνοντας ἄλαφρὰ τὸ μακρὸ της φουστάνι, ἐδιάβηκε τρέχοντας τὰ σκαλοπάτια τῆς ταράτσας και φώναξε φαιδρά.

— Νὰ με!

— Καλῶς ὄρισατε, φώναξε ὁ Ἰπατόφ. Εἶτανε ἀνέλιπστο. Καί πόσο εὐχάριστο. Συμπαθῆστε μου να σὰς φιλήσω τὸ χέρι.

— Στη διάθεση σας. Μονὸ σηκώστε μου τὸ χερόχτι σεῖς ὁ ἴδιος...

— Βλέπω πὼς δέν ἦρθε, εἶπε ἡ Μαρία με σιγανὴ φωνή.

— Σοῦπραγγέλνει πὼς εἶχε δουλειές. Μὴ θυμώσεις... Καλημέρα Γέγκορ Καπίτονιτς. Καλημέρα, παιδιά· καλημέρα ὄλους σας... Μάσσα, εἶπε γυρίζοντας στο μικρὸ κοζάκο, περπάτησε λίγο τὸν Κρασαστήκη. Μάσσα, δὲς μου μιά καρφίτσα για να

καρφώσω τὴ φούστα μου... 'Αἰ! ἐτσιμπήθηκα... Μιχάλη Νικολάιτς, ἐλάτε δώ...

— Ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ καινούργιο πρόσωπο τὸ τόσο σοβαρό; ρώτησε με ζωὴν ἀρκετὰ δυνατὴ.

— Εἶναι ὁ γείτονας σας ὁ 'Αστακόφ, ξέρτε, ὁ ἰδιοχτήτης τοῦ Σάσσοβο. Θέλτε να σὰς τότε παρουσιάσω;

— Καλὰ, ἀργότερα... 'Α, τί ὄμορφος καιρός! Γέγκορ Καπίτονιτς, εἶν' ἀλήθεια πὼς ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα σας μαλώνει καημένη τέτοιο καιρό;

— Ἡ Ματρόνα Μαρκόβνα δὲ με μαλώνει ποτέ· μόνο...

— Καί οἱ δεσποινίδες Μπιρλολέφ; Τὴν ἄλλη μέρα τὰ ξέρουν ὅλα, δέν εἶναι ἔτσι;

Και ἔσπασε σε χαρούμενα γέλια.

— Γελᾶτε πάντα, εἶπε ὁ Καπίτονιτς· και ἄς μὴν εἶναι τῆς ἡλικίας σας...

— Γέγκορ, ἀγαπημένε μου φίλε, μὴ θυμώνετε εἰδεμὴ σὰς δίνω ἕνα φιλί... 'Α, εἶμαι κουρασμένη, δόστε μου τὴν ἄδεια να καθίσω.

Κ' ἔπεσε ἀπάνω σ' ἕνα κῆθισμα, χώνοντας με κίνημα χαριτωμένο τὸ καπέλο ὡς στα μάτια της.

— Νὰ μοῦ συμπαθῆστε, Νεντίζντα 'Αλεξίβνα, να πάρω τὴν τιμὴ να σὰς παρουσιάσω τὸ γείτονα

μας κύριον 'Αστακόφ, πού για δαῦτον ἀκούσατε να μιλάνε βέβαια.

'Ὁ 'Αστακόφ χαριέτης κανονικά, και ἡ Νεντίζντα τὸν κοίταξε κατου ἀπὸ τὸ γύρο τοῦ καπέλου της.

— Νεντίζντα 'Αλεξίβνα Βερετιέφ, ἐξακολούθαε ὁ Ἰπατόφ γυρίζοντας πρὸς τὸ μουςαφίρη του. Ζῆ ἐδῶ με τὸν ἀδερφὸ της Πέτρο 'Αλεξίβιτς, λοχαγὸ τῆς φρουρᾶς σε ἀποχώρηση, πρώτη φιλενάδα με τὴ γυναικαδέφη μου, και καλοπροαίρετη για ὅλο μας τὸ σπίτι.

— Εἶναι χρέος μου, εἶπε κείνη ἔακολουθώντας να ρίγνη ματιές πονηρές κατου ἀπὸ τὸ καπέλλο της στον 'Αστακόφ. 'Ὁ 'Αστακόφ ἀσαλεύτος, μόνο ἔλεγε μέσα του «Μὰ και τούτη εἶναι τὸ ἴδιο πολὺ ὄμορφη».

'Αληθινὰ ἡ Νεντίζντα εἶτανε χαριτωμένη. Λεπτὴ και λυγερὴ, φαινότανε νεώτερη ἀπὸ ὅ,τι πραγματικά εἶτανε, γιατί ἄγγιζε στα εἰκοσιεφτά της χρόνια. Με πρόσωπο στρογγυλὸ, κεφάλι γερό, μακρὰ μαλλιά κηλὰ, μιά μικρὴ μύτη ἀνασηκωτὴ, και μάτια πού ἡ πονηριά και ἡ φαιδρότη φαινότανε πὼς σπιθοβολάγανε μέσα. 'Ὅλα τὰ χαραχτηριστικά της εἶτανε καλοκαμωμένα και παίρνανε πολλὲς φορές

τά να μην το χωρούσε το κεφάλι της τέτοιο πράμα. Μά ο στρατιώτης δεν άργησε να της το ζηγήσει.

— Σας φαίνεται πολύ; δι βαρείσαι, κυρία μου; συνηθίζουμε πολύ στη φυλακή και δεν τους κάνει πιά εντύπωση; όλα τα πράματα μιὰ συνηθειά είναι.

Σ' όλο αυτό το διάστημα ο φυλακισμένος ούτε μιὰ φορά γύρισε το μάτι του να κοιτάξει την κυρία. Άπάνω στον μπάγχο εΐτανε ξαπλωμένα κομπολόγια από κόκκαλα, σουγιάδες, κοκκαλάκια που ζύνουνε τὰ δόντια και καθαρίζουνε ταυτιά, κασετινίτσες με μπιχλιμπίδια, πίπες κι άλλα διάφορα, όλα έργα της φυλακής, τὸ συνηθισμένο εμπόριο τῶ φυλακισμένων που θέλουνε να σκοτώσουνε τις ώρες τους και να κερδίσουνε καμιά δεκάρα για να πάρουνε καπνό. Τὰ είχε κει όλα ξαπλωμένα άπάνω σ' ένα πανί κ' οί επιβάτες τὰ περιεργαζότανε, τὰ παίρνανε στὰ χέρια τους, θαμάζανε τὴν ύπομονή που χρειάστηκε να γίνονε όλα κείνα τὰ τιποτένια πραγματάκια, ρωτούσανε για τὴν τιμὴ κι αν τους σύφερε αγοράζανε κιόλας. Κάμποσοι εΐχανε αγοράσει κομπολόγια κι ο φυλακισμένος κρατούσε τὰ λεοτὰ στη χούφτα του καμωμένα μάτσο. Τὸ κοριτσάκι της κυρίας τρύπωνε μέσα από τὰ πόδια τῶν ανθρώπων, ζύγωνε τὸ φυλακισμένο και τὰ γαλανὰ ματάκια του πέρανε άπάνω σ' ένα όμορφο κασελάκι ζουγραφισμένο με λογιῶ λογιῶ χρώματα χοντρά κι ακαλαίστητα. Τὸ κασελάκι άρεσε της μικρούλας, τὸ κοίταζε, τὸ ζαυκοίταζε, τὸ πήρε στὰ κρινοδαχτυλα χεράκια της, τὸ χαιδεψε και τέλος δείχνοντας το στη μαμά της της εΐπε με χαδιάρικη, λιγωμένη φωνή—τί όμορφο, μαμά, πούναι.

Ἡ κυρία έννοιωσε πως ἡ κορούλα της ποθοῦσε ναποχτήση τὸ κασελάκι.

— Σ' άρέσει, ψυχίτσα μου, να σ' αγοράσω; της εΐπε τρυφερά και παίρνοντας το στὸ χέρι ρώτησε τὸ φυλακισμένο πόσο τὸ δίνει.

— Πέντε δραχμές, άποκρίθηκε κείνος σιγὰ σὰ ναδιανοῦσε για τὸ πρᾶμα του.

Ἡ κυρία έκανε ένα κίνημα τοῦ κεφαλιῦ και φανέρωσε τὴν έκπληξη της. στραβομουτσούνιασε και ρώτησε πάλι

— Τουλαχιστο τέσσερες δεν κάνει;

Μὰ κείνος οὔτε γύρισε να τηνε δῆ. Ἡ κυρία δυσαρεστημένη ζαναρώτησε.

— Δεν κάνει λοιπόν τέσσερες δραχμές;

Ἡ φυλακισμένος τότε για πρώτη φορά σήκωσε τὰ μάτια του, τηνε μέτρησε από πάνω ως κάτω, κούνησε τὸ κεφάλι του να νάθελε να εΐπη «δεν ντρέπεται τέτοια κυρία να κἀνη παζάρια», και της εΐπε ξηρά—πέντε δραχμές, κυρία μου, όχι λιγώτερο. Ἐχει δουλειὰ αὐτὸ που τὸ βλέπεις.

Ἡ κυρία άκούμπησε στον μπάγχο τὸ κασελάκι και γύρισε να φύγη. Πιὸ πολὺ τηνε εΐχε πειράξει ὁ βάρβαρος τρόπος τοῦ ανθρώπου αὐτοῦ που δεν εΐδειζε τὸν πρεπούμενο σεβασμὸ στὸ πρόσωπό της, κι άποφάσισε να δυσαρεστήση τὴν κόρη της, παρά να ζακολουθήση τις κουδέντες με τέτοιο ἄθρωπο. «Τὶ ἀγριαῦθρος, θέ μου» σκεφτότανε ένὸς ἔφρουγε. Ἡ μικρούλα κάτι μουρμούρισε.

— Σώπα, ψυχούλα μου. ἄμα βγοῦμε ὅσω ἐγὼ θε σου πάρω καλύτερο, της εΐπε παρηγορώντας την κι άφοῦ τηνε πήρε από τὸ χέρι τράβηξε πάλι κατὰ τὴ γέφυρα τοῦ παποριῦ.

Τώρα ὁ ἀέρας φυσούσε δυνατὰ και τὰ κύματα κυνηγημένα κυλούσανε γοργά. Ὁ ἥλιος που ζύγωνε να βασιλέψη εΐτανε κρυμένος πίσω από τὰ σύννεφα που σιγὰ σιγὰ εΐχανε άπλωθῆ σ' ὅλο τὸν οὐρανὸ. Τὸ μικρὸ παποράκι δερνότανε σαν καρυδόφλουδο και τὰ κύματα τὸ πλένανε από τὴν μιὰ ἄκρη ως στην ἄλλη. Ἐνα κοπαδι κοράκια περνούσανε τὴν ὄρη κείνη από πάνω κρᾶζοντας με τις βραχνές φωνές τους. Ἐνα άπ' αὐτὰ ξεχώρισε, στάθηκε για μιὰ στιγμή στὸ κατάρτι σαν κουρασμένο, ζυγίστηκε κάμποσο κ' εΐπειτα φτερούγισε για να φτάση στὴ συντροφιά του. Ὁ καπετάνιος δεν εΐδε με καλὸ μάτι τὸ πουλί. «Χάθηκε μαρὲ ένν ντουρέκι;» μουρμούρισε με πρόσωπο συνηφιασμένο κι άνήσυχο. Τὸ βουνο βυθισμένο σ' έναν καπνὸ τὰ σύννεφα κρομόντανε από πάνω βαρειά. τὰ σκοινιά τρίζανε θλιβερά, ένα κομματι πανιῦ σκισμένο από τὸν άγέρα κυμάτιζε τρελλά, κι ὅλο τὸ γέριχο σκαφίδι τοῦ παποριῦ βογοῦσε μέσα από τις ἄρμωσιές του. Ἡ ξηρά δεν εΐτανε μακριὰ μὰ να γυρίσουνε κατὰ κει άδύνατο γιατί άμέσως ὁ ἀγέρας μπορούσε να τους αναποδογυρίση. Τὸ πλοιο χόρευε τρελλά άπκίνου στὰ κύματα. Ὁλοι οί επιβάτες εΐχανε τραβηχτῆ στις κάμαρές τους. στὴν κουβέρτα δεν εΐτανε παρά ὁ φυλακισμένος με τους στρατιώτες και κάμποσοι ἄλλοι που γερμένοι δῶ και κει ξεροβολούσανε άδιάκοπα. Στὴ γέφυρα ὁ καπετάνιος, άνήσυχος πάντα κ' ἡ κυρία με τὸ κοριτσάκι που σὰ να τὴν εΐφρανε τὸ θέαμα

Ἡ φυλακισμένος με τὰ χέρια δεμένα πάντα εΐχε μαζέψει τὰ κομπολόγια του και τις πίπες του, τὰδεσε μέσα στὸ μαντήλι και κάπνιζε ἡσυχα ένα τσιγάρο που τοῦβαλε στὸ στόμα ένας στρατιώτης. Δὲ φκινότανε διόλου ζαλισμένος κ' εΐβλεπε με άδιαφορία τὰ κύματα να τοῦ βρέχουνε τὰ πόδια που τὰ δάχτυλά τους προβάλανε μέσα από τις σκασμένες άρβύλες του. Ἐξάφνα μιὰ φωνὴ τὸν έκανε να σηκώση από χάμου τὰ μάτια του.

— Τὸ παιδι μου, τὸ παιδι μου, για ὄνομα τοῦ Θεοῦ!

Ἐνα κύμα θεόρατο εΐχε άρπάξει από τὴ γέφυρα τὴν κόρη της κυρίας που γερμένη κάτω εΐβλεπε τὸ άγαπημένο της να παλαίθη με τὰ κύματα. Ὁ φυλακισμένος με μιὰ στάθηκε ὀρθὸς κοιτάζοντας με τὸ ένα του μάτι τὴν γυναίκα που εΐσκουζε σαν τρελλή. Μιὰ βαρκούλα μόνο σὰ σκάση εΐχε ὅλη ὅλη τὸ πλοιο. τὴν καταβάρτανε οί ναῦτες βιαστικά, μὰ τόσο εΐτανε άνοιγμένη που άμέσως γιόμισε νερὰ και μισοβούλιαξε. Ἡ κυρία εΐδε με φρίκη τὴ βάρκα να βουλιάζει και να πηνε τραβῶνε τὰ κύματα.

— Τὸ παιδι μου, τὸ παιδι μου.

Ὁλοι οί επιβάτες, ὅσοι βρεθῆκανε κείνη τὴν ὠρα στὸ κατὰστρωμα, τρέξανε και περικυκλώσανε τὴ δυστυχημένη μάνα με κνεϊσδὲν εΐτανε σὲ θέση να της δώτη τὴν παραμικρὴ βοήθεια. Ὁ καπετάνιος στεκότανε με σταυρωμένα τὰ χέρια ὡρὸς σαν θειαφοκίρι. Οί ναῦτες κοιταζότανε σὰ χαζοί. Κανεις δεν εΐχε τὸ κουράγιο να πῆση στὴ θάλασσα. Οί φωνές της γυναίκας άνηχοῦσανε φριχτές μέσα στὴ βουή τῶν κυμάτων.

— Δεν εΐσαστε χριστιανοί, για τὸ Θεὸ, τὸ παιδι μου, ρώναζε πάντα ἡ μάνα τραβώντας τὰ μαλλιά της.

Ἡ φυλακισμένος ζύγωνε τότε τὸ νωματάρχη και τοῦπε

— Βγάλε μου τὰ σίδερα να πέσω στὴ θάλασσα.

Κείνος τὸν κοίταζε άπορώντας.

— Ἄστειέσαι; τοῦ άποκρίθηκε.

— Λύσε με, σου λέω. Τὶ εΐχες να φοβηθῆς; ζαναεΐπε ὁ φυλακισμένος.

— Μωρὲ, εΐσαι στὰ καλά σου; ἡ στεριά λίγα μέτρα είναι από δῶ αν μου τὸ σκάσης κολυμπώντας ἡ κι αν πνιγῆς, τί γίνουμι. ἐγὼ εΐπειτα;

Ὁλοι εΐχανε τώρα τριγυρίσει τὸ νωματάρχη και τὸνε πρκαλούσανε. ἡ μάνα εΐχε κρεμαστῆ

μιὰν έκφραση σαρκαστικὴ. ἄλλαζεν άπάνω τους πότε μάτι σκεφτικὸ και πότε μάτι καλάγαθο, που ερχόντανε κ' εΐφρουγε σαν άστραπή. Εΐτανε πολὺ χαϊδεμένη στὰ παιδακίσια της χρόνια, και της φαινότανε άκόμα, γιατί τὰ χαϊδεμένα παιδιὰ φυλανε κατι σ' ὅλη τους τὴ ζωή. Ἐδραχνε εύκολα τὴν κωμικὴ ὄψη κάθε ανθρώπου, και ζωγράφιζε άρκετὰ καλά γελοιογραφίες. Ὁ ἀδερφός της πολὺ τὴν άγάπηε, μόλο που συνηθαι να λῆη πως ένέντρωνε, όχι σὰ μέλισσα, μὰ σαν τὴν ὄχια. γιατί ἡ μέλισσα πεθαίνει κεντρώνοντας, και ἡ ὄχια δυναμώνει. Παρόμοιαση που πάντα τηνε πειράζει.

— Ἐρθατε δῶ για πολὺν καιρὸ; ρώτησε ξαφνικά τὸν Ἄστακόφφ χαμηλώνοντας τὰ μάτια και γυρίζοντας τὴ βίτσα στὰ χέρια της.

— Ὅχι, λογαριάζω να φύγω αὔριο.

— Για να πάτε;

— Σπίτι μου.

— Καὶ τί να κάμετε σπίτι σας;

— Πῶς τί να κάμω; Ἐχω δουλειές που δεν παίρνουνε άργητα.

— Εΐσαστε λοιπόν ἄνθρωπος ταχτικὸς;

— Πασκίζω να εΐμαι. στὸν πραχτικὸ καιρὸ μας, κάθε ἄνθρωπος που εΐβεται τὸ έναῦτο του πρέ-

πει να εΐσαι ταχτικὸς.

Ἡ Ναντζίντα σήκωσε τὸ γύρο τοῦ καπέλου της, και ὁ Ἰπατόφφ φώναζε: «Θέ μου, τί λέει, μὰ τὴν ἀλήθεια. δεν είναι σωστὸ, Μποντρικόφφ;»

Ἡ ψυχὴ της τσίπης εΐδειξε με μιὰ ματιά πως συμφωνε, και ὁ Γέγκορ Καπίτονιτς πρόσθεσε: «Εΐναι και ἡ γνώμη της Ματρόνας Μαρκόβνας τέτοια».

Λυποῦμαι, εΐπε ἡ Ναντζίντα, πως τούτη ἡ ἀλήθεια είναι τόσο πολὺ γνωστὴ. Μὰ εΐλικρινά, θὰ κάνατε καλύτερα να μένατε ἐδῶ μας λείπει ένας έραστής. Παίζετε κωμωδία;

— Σας βεβαιώνω ὅτι τὸ εΐδος με τέτοιες φροντίδες μου εΐτανε πάντα ὀλότελα ξένο.

— Εΐμαι βέβαιη πως θὰ παίζατε λαμπρά. Ἐχετε παρουσιαστικὸ τόσο σοβαρὸ !...Κ' είναι ὅτι χρειάζεται σήμερα για τους έραστῆς. Ὁ ἀδερφός μου και γὼ εΐχουμε σκοπὸ να κάμουμε ἐδῶ ένα θεατράκι. μὰ δε θὰ παίζουμε μόνο κωμωδίες. Θὰ παίζουμε άπ' ὅλα, δράματα, μπαλέτα, και τραγωδίες άκόμα. Τὶ λείπει από τὴ Μάσσα για να κάμη μιὰ Κλεοπάτρα και μιὰ Φαίδρα; Κοιτάχτε τη.

Ὁ Ἄστακόφφ γύρισε για να τὴν ἰδῆ. Με τὸ κεφάλι άκούμπισμένο στὴν κορμίτσα της πόρτας και με τὰ χέρια σταυρωμένα στὰ ετήθια στεκόταν ἡ Μαρία συλλο-

γημένη κ' εΐβύθιζε τὰ μάτια προς τ' άπόμακρα. Τὰ χαρακτηριστικά της, κανονικά κι ἄρμονισμένα, θυμίζανε στ' ἀλήθεια τούτη τὴ στιγμή τις γραμμές μιὰς παλαικῆς ὀμορφιάς. Δεν έκουσε τὰ στερνά λόγια της Νεντζίντας, μὰ βλέποντας πως ὅλα τὰ μάτια πέρανε ξαφνικά άπάνου της, κοκκίνησε κ' εΐκαμε να φύγη. Ἡ Νεντζίντα εΐδραξε τὸ χέρι της και με τὸ χᾶδι παιγνιδαρικοῦ γάτου, τὴν τράβηξε σιμὰ της και της φίλησε τὸ χέρι τὸ σκεδὸν άντρίκιο. Ἡ Μαρία κοκκίνησε περισσότερο.

— Κάνεις πάντα τρέλλες. Ναντζια.

— Μὰ δεν εΐπα τὴν ἀλήθεια; Τὸ ρώτησα άπ' ὅλους. Ἐλα σύχασε, δε θὰ τὸ ξανακάμω...Σας τὸ ξαναλέω, ζακολούθησε γυρνώντας στον Ἄστακόφφ, κάνετε κακά που φεύγετε. Ἐχουμε έναν έραστή, που μας παρουσιάστηκε μοναχός του, μὰ είναι πολὺ κακός.

— Ποιὸς εΐναι;

— Ὁ Μποντρικόφφ, ὁ ποιητής. Καὶ πῶς θέλετε ένας ποιητής να είναι έραστής; Πρῶτα-πρῶτα ντύνεται μ' έναν τρόπο που σε κάνει νανατριχιάζεις. Κ' εΐπειτα λένε πως κάνει επιγράμματα, και κάθε γυναίκα ὡστόσο τότε τρομάζει, μάλιστα και γὼ φαντασθῆτε. Μασάει τὰ λόγια του, βαστάει πάντα

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΦΑΙΣΡΥΝΤΗΡΙΑ

Κύριε «Νουμά»,

Χθές την εσπέραν εν φιλική οικογενεία είδον το τελευταίον της μετέρας εφημερίδος φύλλον και εν αὐτῷ τὴν γνώμην ὑμῶν τὴν βαθυνουστάτην ὅτι, ἂν παραγγελθῆ καὶ πέμπτον ἀντιτοπιλικόν, ἀνάδοχος αὐτοῦ ὀφείλω νὰ γίνωμαι ἐγώ. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἀνάδοχος ἀπὸ τοιούτων βαπτισμάτων σπανιώτατα ἐπινοήσασθαι, καὶ ἴσως μίαν μόνην, τὴν τῶν φαιδρυντηρίων τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσού, γενομένην ὅπως προχείρως ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Βιομηχανικῆς καὶ Ἐμπορικῆς Ἀκαδημίας κύριου Ὁθωνος Α. Ρουσσόπουλου, παρόντος τοῦ μακαρίτου Μιχαὴλ Π. Λάμπρου, ὅστις, ἐγκρίνας καὶ ἐπαινέσας παραχρῆμα τὴν λέξιν φαιδρυντήρια, ἀνέγραψε τὴν ἐπιούσαν ἐπισήμως αὐτὴν καὶ ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ ἐν τῷ τύπῳ, ἀνακοινώσας καὶ εἰς τὴν ἐφορείαν τοῦ Συλλόγου τὴν πηγὴν αὐτῆς. Ὅθεν, προκειμένου ζητήματος περὶ ὀνομασίας πέμπτου ἀντιτοπιλικοῦ, πιθανώτατα νὰ ἐκκλίνω τὴν ὑψηλὴν ταύτην τιμὴν προσφερομένην μοι, καὶ τοῦτο ἵνα ἡ τιμὴ αὕτη ἀρμοδιώτερον περιέλθῃ εἰς τινὰ τῶν ἐξόχως σωφρονούντων καὶ ἐπιεικῶς πέπαιδευμένων καὶ ἐθνικώτατα ἐργαζομένων λογίων, τῶν ἀποδόντων ἐν περιπέσει γλώσσῃ, τοσοῦτον ἀκριβῶς καὶ χαριέντως τὸν Παρθενῶνα, τὴν Ἰλιάδα, τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἐδαγγέλιον, τὸν Εὐριπίδειον Κύκλωπα καὶ ἐν τέλει τὸ ταλαίπωρον ἐς αἰ κτήμα, τὸν πάντων ἀνδρῶν δυστυχίστατον Θουκυδίδην. Μίαν μόνην τιμὴν δὲν θὰ ἔστεργον, κύριε «Νουμά», ν' ἀποκρούσω, τὴν τιμὴν τοῦ νὰ χαρακτηρίσω τὴν ὑμετέραν εφημερίδα διὰ καταληλοτέρου ὀνόματος καὶ δὴ καθ' ἐν μόνον γράμμα διαφέροντος ἀπὸ τοῦ ξενικοῦ (Ρωμαϊκοῦ) ὀνόματος, ὅπερ ὅπως παραδόξως, ἵνα μὴ τι ἄλλο εἶπω, φέρει. Δηλαδή, ἂν προύκειτο νὰ μετονομάσω ἐγὼ τὸν Νουμᾶν, ἤθελον ἀποκαλέσθαι αὐτὸν Νοῦ μῆν (ἢ καθ' ὑμᾶς «Μυαλοπόντικον») καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀνυπερβλήτους λωβητάς τῆς γλώσσης καὶ τῆς λογοτεχνίας Νοῦ-μυῖδια ἢ Νοῦ-μύδια (ἢ καθ' ὑμᾶς «Μυαλοπονικᾶκια»),—δὲν ἀμφιβάλλω δὲ τὸ παράπαν ὅτι τὰ νέα ταῦτα ὀνόματα ἤθελον τύχη τῆς ἐπιδοκίμασίας

στο λαιμό του. Σὰν εἶδε πὼς τὰ παρακάλια τῆς δὲν ἀκουρότανε, ἀγρίεψε, γουρλώσανε τὰ μάτια τῆς καὶ ἔβγαλε μιὰ φωνὴ πού πάγωσε τὸ αἷμα βλονῶνε στὶς φλέβες

— Λύσε τον γιατί σ' ἔσκισα!.. κ' ἔκανε νὰ τὸν ἀρπάξῃ μὲ τὰ νύχια ἀπὸ τὰ μούτρα καὶ νὰ τονέ ξεσκίση. Κεῖνος τραβήχτηκε πίσω καὶ πρόβαλε τὸ σπαθὶ του γιὰ νὰ σωθῆ.

Τὴ στιγμὴ κείνη ξαναφάνηκε τὸ κοριτσάκι ἀπάνω στὰ κύματα. Τὰ μάτια του εἴτανε κλειστά καὶ τὰ μαλλιά του ἀπλωμένα στὸ νερό. Ἐπειτα ἕνα κύμα ἤρθε καὶ τὸ ἀγκάλιασε καὶ τὸ κοριτσάκι οὔτε ξαναφάνηκε πιά. Ἐνα κοράκι μὲ μεγάλα φτερά ζουγραφίστηκε ἀψηλά κ' ἕνα πένθιμο κρᾶ, κρᾶ ἀκούστηκε γιομίζοντας φρίκη τὴν ψυχὴ. Τὴν ἴδια στιγμὴ ὁ ἥλιος ἔσκιζε τὸ μολυβένιο σύννεφο στὴν ἀκρὴ τοῦ ὀρίζοντα κ' ἡ κορφὴ τοῦ βουνοῦ βυθίστηκε σ' ἕνα ἀπαλὸ, γαλῆνιο, ὄνειρευτὸ πορτοκαλί χρῶμα.

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΣΑΜΟ

Τρεῖς μῆνες μόνον ἀπέμειναν ἀπὸ τότε πού ὁ ὑψηλότατος Κωστάκης Καραθεοδωρῆς μεγάλος ὁμογενὴς τῆς Πόλης διωρίστηκε ἡγεμόνας τοῦ ἀπτόντου νησιοῦ μου καὶ τὰ πράματα γαληνέψανε.

Δόξα σοὶ ὁ Θεὸς πού ἀποχτήσαμε ἡμεῖς οἱ λαμιῶτες ἡγεμόνα μὲ θέληση, ἡγεμόνα πού θὰ κυβερνήτῃ τὸ νησί μας πατριωτικῶς καὶ θὰ τὸ κάμῃ νὰ πάῃ μπροστὰ ἀπὸ μικροὶ ἡγεμόνες μὲ μυαλὰ μικρὰ ὁ Γρηγοριάδης ὁ Βιδυλὸς κ' ὁ Βαγιάννης κοντέψανε μὲ τὴν ἀποχὴ πολιτικὴ τους νὰ φέρουνε τὴν πατρίδα σὲ κρεμνὸ οἱ ἀστόχαστοι.

Ὁ Κωστάκης Καραθεοδωρῆς εἶναι ἄνθρωπος φρόνιμος μὲ μεγάλη μόρφωση καὶ πραχτικὸ μυαλό. Κυβερνάει τὴ Σάμο ἀξίοπιστα κ' οἱ Πατριῶτες μου βλογᾶνε τὴν ὥρα πού πάτησε τὸ ποδᾶρι του στὸ νησί ὁ τιμημένος ἡγεμόνας.

Κοιτάζει μὲ μάτι ἀστραφτερὸ ἅλη τὴ λειτουργία τῆς μηχανῆς πού λέγεται στὴν ἀκατανόητη, καθαρέβουσα Κυβερνητικὴ, γιὰ νὰ δῆ ἂν ὁ ὑπάλληλος ἐργάζεται μὲ ἀμεροληψία, στίς θέσεις διώρισε ὑπάλληλους ἱκανοὺς ἄνθρώπους πού ἔχουνε ὄρεξη νὰ ἐργαστοῦνε κ' ἔχει κινῶντα πού συνήθειο εἶχανε νὰ ροκανίζουσε μόνον τὸν προὔπολογισμό.

Ἐυλογημένη ἡ ὥρα πού ὁ ξακουστός ὁμογενὴς ἤρθε στὴν πατρίδα μου νὰ τῆνε διοικήσῃ, τῶρα εἶμαι βέβαιος πὼς θὰ νὰ δοῦμε μέρες καλές.

Σ. Η. Θ.

τὸνα χέρι ψηλότερα ἀπὸ τὸ κεφάλι του... Τέλος, πείστε μου κύριε Ἀστακόφφ, εἶναι ἔτσι οὗλοι οἱ ποιητάδες;

— Δὲν ἔγνωρίσα προσωπικᾶ κανένα ἀπὸ δαῦτους, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀστακόφφ, κορδώνοντας τὸ κορμί του, καὶ χωστᾶ νὰ εἰπῶ ἀκόμα πὼς δὲ θὰ γυρέψω ποτέ νὰ κάμω μιὰ τέτοια γνωριμιὰ.

— Ναί, εἶν' ἀλήθεια, εἴσατε θετικὸς ἄνθρωπος. Τί νὰ γίνῃ; Νὰ πάρομε τὸν Μποντριακόφφ. Οἱ ἄλλοι ἐραστὲς εἶναι ἀκόμα χειρότεροι. Τοῦτος, καλέ μου, θὰ μαθαίνῃ τὸ ρόλο του ἀπόξω, ἔχει μνήμη σὲ δαῦτη χωστᾶει καὶ τοὺς στίχους πού γράφει... Ἡ Μάσσα μαζί μὲ τοὺς τραγικούς ρόλους θὰ μᾶς κἀνῃ καὶ τὴν περιμαντόνα. Δὲν τὴν ἀκούσατε νὰ τραγουδᾷ.

— Ὅχι, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀστακόφφ μὲ γλυκὸ τρόπο. Δὲν ξέρω...

— Τί ἔχεις σήμερα, Νάντιν; εἶπε ἡ Μαρία πεισιμωμένη.

Ἡ Ναντέζντα σηκώθηκε ξαφνικᾶ κ' ἔρριξε τὸ καπέλλο τῆς ἀπάνου σ' ἕνα κάθισμα: Γιὰ τὸ θεὸ, Μάσσα, ἔλα, τραγουδῆσε μᾶς κάτι, σ' τὸ ζητάω γιὰ χάρη, σὲ παρακαλῶ. Δὲ θὰ σ' ἀφίσω σὲ ἡσυχία ἂ δὲ σ' ἀκούσουμε νὰ τραγουδῆσῃς... Ἐμπρός, Μάσσα

ψυχὴ μου, θὰ τραγουδῆσω καὶ γὼ ἡ ἴδια γιὰ νὰ διασκεδάσω τὸν κύριο πού φαίνεται ἀλήθεια πὼς στενοχωριέται. Θὰ ἰδῆς πὼς θὰ σὲ βοηθῶ στὸ τραγούδι...

— Πρέπει νὰ σοῦ κάνουμε κἀθε πιθυμιὰ σου, εἶπε ἡ Μαρία ὕστερα ἀπὸ λίγο εἰσαι τὸ χαϊδεμένο παιδί μας, συνειθισμένη νὰ σοῦ γίνονται τὰ καπρίτσια σου... Ἐμπρός, τραγουδῆσω.

— Μπράβο, μπράβο, φώναξε ἡ Ναντέζντα χτυπώντας τὰ χέρια τῆς. Κύριοι, στὸ σαλόνι. Κι' ὅσο γιὰ τὰ καπρίτσια μου, πρόστεσε φοβερίζοντας τὴ μὲ τὸ δάχτυλο, θὰ μοῦ τὸ πλερώσῃς μιὰν ἄλλη φορὰ. Ἐπιτρέπεται νὰ ξεσκεπάξῃς ἔτσι τίς ἀδυναμίες τοῦ ἄλλου, ὀμπρός σὲ ξένο κόσμον; Ρέγκοφ Καπίτονις, εἶσαι ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα σὰς ξεντροπιάζει μπροστὰ στοὺς ξένους.

— Ἡ Ματρώνα Μαρκόβνα, μουρμούρισε ὁ Ρέγκοφ, εἶναι μιὰ γυναίκα δυσίβρετη, μονάχα...

— Καλὰ, καλὰ, εἶπε ἡ Ναντέζντα, καὶ τραβήξε πηδώντας γιὰ τὸ σαλόνι.

Τὴν ἀκλουθῆσανε ὅλοι ἐκεῖ. Κάθησε ὀμπρός στὸ πιάνο. Ἡ Μαρία στάθηκε λίγα βήματα ζωπίσω τῆς μὲ τὰ χέρια πίσω, καὶ ἀκούμπησε στὸν τοῖχο.

— Μάσσα, εἶπε ἡ Ναντέζντα, ὕστερα ἀπὸ μιὰ

παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ, μὴ ἐξαιρουμένης μηδὲ τῆς συνειδήσεως ὑμῶν τε καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς, οὔτινες ἄλλως ὡς ἐκ τῶν ἔργων ὑμῶν καὶ τῶν σεμμάτων ἀποδεικνύται, δὲν δύνασθε βεβαίως νὰ θεωρηθῆτε κατ' οὐσίαν ἀνήκοντες εἰς τὸ Ἑλληνικόν. Τοῦτο δ' ἄλλως διαρρήδην κηρύττουσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ἐν ἐπιστολαῖς καὶ διὰ τοῦ τύπου οἱ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἀκατονόμαστοι δισσοὶ ἡμῶν ἀρχηγέται καὶ ὑποστηρικταί.

Ἐπὶ τούτοις διατελῶ, κύριε Νοῦ-μῦ, προθυμότητος ὑμῶν τε καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς Νοῦ-μυῖδιων ἢ Νοῦ-μυῖδιων ἀνάδοχος.

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ

6 Νοεμβρίου 1906.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

στὸ διαγωνισμὸ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ κ. Ρουσόπουλου. (Δελτίου φυλλάδιον Ὀκτώβρη 1906).

Α'.

Ρώτημα: Ποῖοι ἴνε οἱ 10 σημαντικώτατοι μετὰ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ζώντων Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνίδων;

Ἀπάντηση:

- 1 Σταματίος Βάλβιος 6 Σταματὸς Ἀβλαβὸς
- 2 Σταματῆς Βάλβης 7 Σταμούλης Βαλβούλης
- 3 Σταματάκης Βαλβάκης 8 Σταμῆς Βλάβης
- 4 Σταματάκιος Ἀβλαβίος 9 Σταμῆς Βλάβιος
- 5 Σταμῆς Ἀβλαβὸς 10 Σταματερός Βλαβερός

Β'.

Ρώτημα: Τί θὰ ἔκαμνες ἂν ἦσο ἑκατομμυριούχος ἢ δισεκατομμυριούχος.

Ἀπάντηση: Θὰ τὰ χάριζα ὅλα στὸν κ. Σταματῆ Βλάβη.

ΒΛΑΜΗΣ

Μιὰ σκέψη τῆς Κάμεν Σουλζα.

— Ἡ γυναίκα πού παραδίδεται πιστέει: πὼς χαρίζε ἕναν κόσμον, καὶ ὁ ἄντρας πιστέει: πὼς δέχεται ἕνα παιχιδί ἢ γυναίκα πιστέει: πὼς προσφέρει μιὰν αἰωνιότητα καὶ ὁ ἄντρας θαρρεῖ πὼς τοὺ χαρίζουσε μιὰν ἐπόληση, μίσε στιγμῆς.

στιγμὴ πού συλλογίστηκε, τραγούδησε μᾶς: «Βγῆκε ὁ χωριάτης νὰ σπερῃ στᾶρι».

Ἡ Μαρία τραγουδᾷ. Ἡ φωνὴ τῆς ἤγερῃ καὶ καθάρια βγαίνει ἀπλᾶ μὲ μ' ἔκφραση. Ὅλοι τὴν ἀκούνε μετ' ἀγαθότητη, καὶ ὁ Ἀστακόφφ δὲν μπορεῖ νὰ κρύψῃ τὸ θαυμασμὸ του. Μόλις τέλειωσε, τὴν ἐξύγωσε, γιὰ νὰ τῆς εἰπῆ πὼς ἀφόντας ἔκουσε ξακουστῆς ἀρτίστες στὴ χώρα, δὲ μπόρεσε ποτέ νὰ πιστέψῃ...

— Περιμένετε, θὰ ἰδῆτε κι' ἄλλα, διακοψὴ ἡ Ναντέζντα. Μάσσα, θέλω νὰ εὐχαριστήσω τὴν ψυχὴ σου, μιὰ ψυχὴ Μικρορουσίδας, τραγούδα μᾶς αἰνας ἀχὸς ἀκούγεται, μέσα στὰ δασοτόπια».

— Καταγόσαστε ἀπὸ τὰ μέρη κείνη, ἀπὸ τὴ Μικρὴ Ρουσία; φώναξε ὁ Ἀστακόφφ.

— Εἶναι ἡ πατρίδα μου, ἀποκρίθηκε κείνη, καὶ σύγκαιρα ἀρχίνησε νὰ τραγουδᾷ.

Πρόφερε τὸς πρώτους στίχους μ' ἀρκετὴ ἡσυχία, μὲ ξαφνικᾶ ἡ μελαγχολικὴ καὶ ψυχολάχταρη μελωδία, πού τῆς θύμιζε τὸν τόπον πού γενήθηκε, τὴν ἔρριξε σὲ βαθειὰ συγκίνηση. Τὰ μάτια τῆς λάμπανε, ἡ ματιὰ τῆς ἔγεινε περῆφανη, καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἤχότρεμε.

— Θέ μου! πόσο ὁμορφα τραγούδησε! φώναξε

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Από Μέρτη εἰς Μέρτη.

Υπουργός Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἐπαρχίαι 7.

Λαθωμοί. Ἀθήνα 9, (οἱ τρεῖς στό χωριό Λιόπεσι), Περαίας 5, Ἐπαρχίαι 3.

Κλεψίαι. Ἀθήνα 2, Περαίας 4, Ἐπαρχίαι 4 (ληστεῖαι).

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ο,ΤΙ ΒΛΕΠΤΕ

— Τό ἄρθρο τοῦ κ. Α. Βελίγγ «Με τὸ Ζακωβινόν» πού δημοσιεύσαμε στό περασμένο φύλλο, δημοσιεύτηκε καί στό Ἑγγλέζικο περιοδικό «Hellenic Herald», κάποιος ὅμως πού ἀπλωμένο καί μὲ ἀρκετές κριτικές καί βιογραφικές σημειώσεις γιά τὸ Σολωφό.

— Ἡ Κωνσταντινουπολίτικη «Ἠρώδο» τοῦ κ. Σκουῦδη ἐξαντύπωσε στόν ἀριθμὸ τῆς 418 τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Σενόπουλου «Ὅπως κατάντησε ἡ καθαρὸύσσα» πού δημοσιεύτηκε στό φύλλο 217 τοῦ «Νουμά».

— Στὰ «Βυζαντινὰ Χρονικά» τῆς Πετρούπολης ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος Κεραμέας δημοσιεύει βιβλιογραφία γιά τὰ Ρωμαϊκά βιβλία πού τυπώθηκαν τὰ δύο τελευταία χρόνια καί γιά τάρβρα καί τίς μελέτες πού γραπτῆκαν πάνω σὲ θέματα Βυζαντινὰ, ἀναφέροντας τὰ βιβλία καί τίς μελέτες τῶν κ. κ. Φωχάρη, Πάλλη, Παλαμά, Ν. Πολίτη, Δ. Καμπούρογλου, Βέη κλπ.

— Βγήκε ἀπαλλαχτικὸ βούλευμα γιά τὸν κ. Παντελεὴ Χρόν κ' ἔτσι τὸ «Ἀνεχτίμητο» του πού ἄδικα κατηγορήθηκε γι' ἀνήθικο μένει, καθὼς καὶ τοῦ ἀξίζει, ἕνα πολὺ καλὸ καὶ ἠθικώτατο δῶμα.

— Ὁ κ. Δ. Κολοκοθόπουλος τῆς «Πεντακοθήκης» τύπωσε τίς «Σελίδες Ἡμερολογίου» σὲ πολὺ φινὸ καὶ ἀκριβὸ χαρτί. Κρίμας!

— Κάτι ἀρκετὰ νόστιμο ἔφαθε ὁ φίλος Βαρλέντης. Ἐστὲνε ἕναν ἀλάκατρο χρόνο τὴν «Ἐπιθεώρησιν» του σ' ἕναν πατριώτη του καὶ μεγαλοβιομήχανο τῆς Ἀθήνας. Στὸ τέλος τοῦ χρόνου τοῦ ζήτησε τὴ συντρομὴ κ' ἐπειδὴ ὁ φίλος δὲν ἔνοιωσε νὰ τὴν πλερώσει, τοῦ ζήτησε νὰ τοῦ γυρίσει τὰ φύλλα.

— Μὰ ὁ πατριώτης του, ἀντὶς τὰ φύλλα, τοῦ στέλνει ἕνα ρολὸ χαρτί «Pacific» σὲς καθαρὸύτητας, γράφοντάς του πὼς «ἐπειδὴ τὰ φύλλα δὲ βρίσκονται, πιθανῶς χρησιμοποιοῦνται, διὰ τοῦτο θεωροῦμε καλὸν νὰ σοῦ ἀποστείλωμεν τὸ παρὸν τὸ ὁποῖον νομίζομεν ὅτι ἀναπληρεῖ (τὸ ἀναπληρεῖ μὲ ἐσ δικό του) κάλλιστα τὸ χαρτί τῶν φύλλων σας».

— Θέλουμε νὰ ξέρομε τί θὰ ἔλεγε ὁ κ. μεγαλοβιο-

μήχανος ἂν κανένας ἀγόραζε φινέλλες ἀπὸ τὸ μαγαζὶ του καὶ τοῦ τις πλερώσει, κατὰ τὸ δικόνε του τρόπο, μὲ πτσασβοῦρες.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Παρακαλοῦμε μερικὰς συντρομητῶδες μας, καὶ μάλιστα τοὺς φίλους Κυπριώτες, νὰ μᾶς στείλουνε τὴ συντρομὴ τους. Ὁ χρόνος κοντέθει νὰ τελιώσει καὶ ὁμως μερικοὶ δὲν πλερώσανε ἀκόμα οὔτε τὸν περασμένο χρόνο. Ἄν εἶναι νὰ γράφομε στὸν καθένα δέκα καὶ εἴκοσι φορές ξεχωριστὰ, τότε ὀλίγη ἢ συντομὴ, ἂν τὴν πάρουμε καμιά μέρα, θάχει ξεδουστῆ σὲ γραμματόσημα. Τοὺς τὸ θυμίζομε λοιπὸν γιά τελευταία φορὰ κ' ἐλπίζομε πὼς δὲν θὰ μᾶς ἀναγκάσουνε νὰ σοῦς τὸ ξαναθυμίσουμε.—κ. Λιον. Δεδ. Boston. Σοῦ γράψαμε τὴν περασμένη βδομάδα καὶ θὰ σοῦ ξαναγράφομε, ἀπαντώντας στό τελευταῖο γράμμα σου. Οἱ φίλοι ὅμως δὲ μᾶς στείλανε τίς συντρομὲς κ' ἔτσι δὲν μποροῦμε καὶ μᾶς νὰν τοὺς στείλουμε τὸ φύλλο. Τοὺς τὸ λέει αὐτὸ ἀπὸ μέρος μας κ' ἔτσι δὲ σὲ παραζηροῦνε.—κ. Γ. Παρμ. Boston. Λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ κ. Κασ. καὶ σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Στ. Βάλλη. Τὸ γράμμα σας, καθὼς βλέπετε, τὸ δημοσιεύομε. Νὰ μᾶς γράψετε καὶ ἄλλα τέτια, ἔτσι νὰ χαρεῖτε τὴ γλώσσα σας, καὶ νὰ εἶστε βέβαιαι πὼς θὰ σᾶς εὐγνωμονοῦμε.—κ. Β. Αποστ. στή Ἀλεξάνδρεια. Δὲ γράψτηκε ἀκόμα τίποτα, μὰ ἐλπίζομε γλήγορα νὰ γραφτεῖ. Γράψτε μας, σᾶς παρακαλοῦμε, ποιὰ φύλλα δὲ λάβατε, ὅσα λείπουνε στήν Εὐρώπη, νὰ σᾶς τὰ στείλουμε.—κ. Β. Σταμ. Κάθε Σαββατοβράδυ, ἀπὸ τίς 9 κ' ὕστερα, τὸ γραφεῖο εἶναι ἀνοικτὸ γιά τοὺς φίλους. Δὲν εἶναι ἀνάγκη προσωπικῆς γνωριμίας. Ὅσα θέλεις κόπιε.

Τὸ κινουρίο δῶμα τοῦ Ντανουῖσιο «Riiche l' amore», πού παραστήθηκε γιά πρώτη φορὰ στή Ρώμη, δὲν πέτυχε καὶ τόσο, καθὼς λένε οἱ περισσότερες ἰταλικῆς ἐφημερίδες. Γιά τὴν πρώτη τὴν δραμάτου γίνηκαν τραυματικὰ ἐξοδα, μὰ τοῦ κάκου. Ἐνα ἄλλο δῶμα τοῦ ποιητῆ, «La Nave», πού θὰ πρωτοπαρασταθῆ τῶρα κοντὰ, ἔχει περισσότερες ἐλπίδες γιά νὰ σ τ α θ ε ῖ.

Ὁ Γάλλος ποιητῆς Ἀρμὰν Σιλβέστρ, πού πέθανε στό Τουλούζ στὰ 1904, ἀπόχτησε καὶ μῆς στό Παρίσι ἕνα ὠραῖο μνημεῖο, ζέχωρα ἀπὸ κείνο πού τοῦχανε στημένο στό Τουλούζ, στήν πατρίδα του. Στὰ ἐγκαίνια πρώτος μίλησε ὁ Jules Claretie. Μὲ πολὺ ἕμορφα λόγια τίμησε τὴ μνήμη τοῦ ποιητῆ καὶ ὁ συνεργάτης του καὶ φίλος του Mendès. Ὁ Σιλβέστρ εἶναι πολὺ γνωστὸς ἀπὸ τοὺς ποιητικὸς τομους του «τὸ τραγοῦδι τῶν ὠρῶν», «ὁ δρόμος τῶν ἀστρῶν», «οἱ μακρινὲς ἀβύσσες», «τὰ τριαντάφυλλα τοῦ Ὀχτώβρη» κ. ἄ.

— Βεβαιότατα.
— Ἐνας ἄνθρωπος τόσο σοβαρὸς νὰ γαπαίει τὴ μουσική!

— Ποιὸς σᾶς εἶπε, δεσποινίς, πὼς εἶμαι...
— Ἄ συμπάθιο! ἔθελα νὰ εἶπῶ ἕνας ἄνθρωπος πραχτικὸς... μὰ τί ἔγινε ἡ Μάσσα; περιμένετε νὰ πᾶω νὰν τὴνε φέρω.

Καὶ ἡ Ναντέζντα ἐβγήκε, τρέχοντας.

— Μιὰ τρελοῦτσικη, μὰ ἀστόχαστη, ὅπως βλέπετε, εἶπε ὁ Ἰπατόφφ μὰ καρδιά μάλαμα καὶ τί ἀνατροφή ἔπῃρε! δὲ μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῆ. Μιλᾶτε ὅλες τίς γλώσσες... Μὰ εἶναι ἄνθρωποι πλοῦσιοι, αὐτὸ ν' ἀκούγεται.

— Εἶναι ἕνα πρόσωπο ἄξιο νὰ θαυμάζεται στό μεγάλο κόσμον μὲ τίς χάρες πού ἔχει, εἶπε ὁ Ἀστακόφφ. Μὰ συμπάθιο... ἡ γυναῖκα σας εἶτανε λοιπὸν ἀπὸ τὴ Μικρὴ Ρουσία;

— Ναι, ἡ μακαρίτισσα ἀπὸ κεῖ εἶτανε ὡστόσο δὲ μίλαε καλὰ τὰ ρούσικα. Ὅσο γιά τὴ Μαρία εἶναι ἄλλο πράμα. Ἦθε πολὺ νέα στή Ρουσία. Μὰ τὸ αἶμα νερὸ δὲ γίνεται. Εἶδατε πὼς τραγοῦδαί... Ἄ, δὲν πρέπει νὰ εἶπῃ κανεὶς ποτὲ κακὸ γιά τὸν τόπον τῆς μπροστά της.

— Μὰ ὁ τόπος κείνος εἶναι ρούσικος, εἶπε σο-

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

τὸ ἕνα, καὶ 1,25 γρ. φρ. γιά τὸ ἐξωτερικὸ, πουλιούνται τὰ γραφεῖα μας καὶ στό Βιβλιοπωλεῖο Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλῆ) τὰκόλουθα βιβλία:

Τοῦ Ψυχάρη «Ὀνειρο τοῦ Γιαννίρη» (σελ. 268).

Τοῦ Πάλλη «Ἥλιος καὶ φεγγάρι» (σελ. 120)

Τοῦ Φωτιάδη «Τὸ Ἑλληνικὸ ζήτημα καὶ ἡ ἐκπαιδευτικὴ μᾶς ἀναγέννηση» (σελ. 405).

Τοῦ Ἑφταλιώτη «Ἱστορία τῆς Ρωμιστῆνης» (σελ. 320) καὶ «Μαζώχτρα, Βρουκόλκας κλπ.» (σελ. 269).

Τοῦ Ἐρμονα «Τῆς Ζωῆς» (σελ. 194).

Τοῦ Φιλάντα «Γραμματικὴ τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσας (μέρ. Α')» (σελ. 96).

Τοῦ Δ. Τανταλίδου «Σκιᾶς» (ποιήματα),

Τοῦ Λόγγου «Δάρνης καὶ Χλόης» (χαρτοδεμένο μετὰφρ. Ἡλ. Βουτιερῆ) (σελ. 86).

Τοῦ Εὐριπίδου «Μηδεια» μετὰφρ. Γιάννη Περγιαλίτη (σελ. 59).

Τοῦ Σοφοκλῆ «Αἴας. Μετὰφρ. Ζήσιμου Σίδερη» (σελ. 61).

Τοῦ Χ. Ἀντροῦδου «Ὁ Μεγ' Ἀλέξανδρος» (σελ. 192).

Τοῦ Α. Π. Ταγκόπουλου «Ζωντανοὶ καὶ Πεθαμμένοι» δῶμα—«Ἡ Χρυσαιγὴ» καὶ «Γάρος στὸ Γιάλο» δηγήματα (σελ. 78) «Ὁ Ἀσωτος» δῶμα (σελ. 89).

Τοῦ Παντελεὴ Χρόν «Τὸ Ἀνεχτίμητο», δῶμα καὶ ἕ «Ἐένος» δραματικὴ σκηνὴ (σελ. 127).

Τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαδόσκου «Ἀθροῦσινος μηχανισμὸς» (σελ. 149) χρυσοδεμένος, δρ. 1,50 καὶ γιά τὸ ἐξωτερικὸ 2.

Ἡ ἸΛΙΑΔΑ, μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀλέξ Πάλλη (σ 416) δρ. 2 καὶ φρ. γρ. 2½, στό ἐξωτερικὸ Ἡ «ΜΑΤΙΑ» τοῦ Γ. Ἀδάξου δρ. 1.

ΚΡΑΣΙ ΣΑΜΙΩΤΙΚΟ

Τὸ κληθινὸ Σαμιώτικον κρασί, τὸ ξακουστὸ μουσκᾶτο πουλιέται στό δρόμον τοῦ Προαστείου ἀρ. 8 στό κατάστημα τοῦ Ἀθανάση Τσουκαλαδάκη ἀπὸ τὴ Σάμο.

Τὰ κρασιά πού πουλιούνται στό κατάστημα ἀπὸ βραβεφτήκανε στήν Ἐκθεση τοῦ Σικάγου καὶ ὅσοι ἀγαποῦνε τὸ κρασί πού ἐφραίνει τὴ καρδιά μποροῦνε νὰ περάσουνε ἀπὸ κεῖ.

βαρὰ ὁ Ἀστακόφφ, καὶ δὲν ταιριαζει νὰ λὴ κανεὶς κακὸ.

— Ἐχετε δίκιο. Μὰ τί γενήκανε οἱ κοπέλες; Εἶναι καιρὸς νὰ πάρουμε τὸ τσαῖ.

Οἱ δύο φιλενάδες λείψανε γιά πολλὴ ὥρα. Ὁ Ἰπατόφφ χρειάστηκε νὰ στείλῃ νὰ τίς γυρέψῃ πολλές φορές. Ἦρταν ἐπὶ τέλους. Ἡ Μαρία μέραζε τὸ τσαῖ καὶ ἡ Ναντέζντα ζυγώνοντας στήν ταρατσα στάθηκε καὶ κοίταζε τὸν κῆπο. Μιὰ ἡσυχὴ βραδειὰ ἦρθε ὕστερα ἀπὸ τὴν ζεστὴ καλοκαιριατικὴ ἡμέρα. Τὰ ψηφόμενα ἐπέφτανε στὴ πλάση. Μέσα στὴ λίμνη ροδοκοκινισμένη ἀπὸ τὰ βασιλέματα καὶ μισοσκοτεινιασμένη ἀπὸ τὴ νύχτα πού ἐχαμήλωνε, καθρεφτίζονταν τὰ δέντρα καὶ τὰ στίβια ἀναγυρισμένα καὶ ἀσάλευτα. Ὅλα συχάζανε, ὅλα σπαίνανε δλόγυρα.

— Κοιτάχτε λίγο, εἶπε ἡ Ναντέζντα στὸν Ἀστακόφφ πού ἐστεκότανε τῶρα κοντὰ της; Ἰδέστε τί ἕμορφα πού εἶναι. Μέσα στὴ λίμνη ἕνα ἀστὲρι καθρεφτίζεται σιμὰ σ' ἕνα φῶς τοῦ σπιτιοῦ· τὸνα χρυσομένο καὶ τᾶλλο κόκκινο. Νὰ καὶ ἡ γιαγιά πού ἐρχεται, πρόστασε δυνατὰ.

(ἀκολουθεῖ)

ἡ Ναντέζντα. Πόσο θὰ στερεθῆ ὁ κέρφός μου πού δὲν ἦρθε.

Ἡ Μαρία χαμήλωσε ξέφνου τὸ κεφάλι, πού τὸχε σηκωμένο, καὶ χαμογέλασε μὲ τὸ πικρὸ χαμογέλιο πού συνήθε.

— Ἀκόμα κάτι, εἶπε ὁ Ἰπατόφφ.

— Ὡ ναι, ἔχετε τὴν καλωσύνη, πρόστασε ὁ Ἀστακόφφ.

— Συμπαθεῖτε με, δὲ θὰ τραγοῦδῶ πιά σήμερα, ἀποκρίθηκε ἡ Μαρία καὶ ξαφνικὰ βγήκε ἀπὸ τὴν κάμαρα. Ἡ Ναντέζντα τὴν ἀκλούθησε μὲ τὰ μάτια, φάνηκε πὼς συλλογίστηκε κάτι, χαμογέλασε, καὶ ἀρχίνησε νὰ παίζῃ μ' ἕνα δάχτυλο τὸ τραγοῦδι. «Βγήκε ὁ χωριάτης νὰ σπεῖρη στάρι». Ἐστερα καὶ γλήγορα-γλήγορα ἀρχίνησε μιὰ πόλκα ξακουστὴ καὶ χωρὶς νὰ τὴν ἀποτελειώσῃ ἔκλεισε τὸ πιάνο καὶ σηκώθηκε.

— Τὸ δυστύχημα εἶναι πὼς δὲ μπορεῖ κανένας νὰ χορέψῃ· γιὰτὶ δὲ θὰ χορεύετε βέβαια, κύριε, εἶπε γυρίζοντας κατὰ τὸν Ἀστακόφφ.

— Ἡ Μαρία Παυλόβνα ἔχει μιὰ φωνὴ πολὺ ἕμορφη, ἀποκρίθηκε κείνος μὲ τόνο σοβαρὸ.

— Ἀγαπάτε λοιπὸν τὴ μουσική; ρώτησε ἡ Ναντέζντα.